

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

TRESTNÝ ČIN „PODVOD“

Autor práce: René Hora, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Jan Bouchal

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2015

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce, panu JUDr. Bouchalovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení.

ABSTRAKT

HORA, R. *Trestný čin Podvod: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2015. 66 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Jan Bouchal

Klíčová slova: cizí majetek, pachatel, podvod, trestný čin, uvést někoho v omyl,

Práce pojednává o trestném činu podvodu podle ustanovení § 209 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Teoretická část prezentované bakalářské práce popisuje cíle a metodický postup, shrnuje historický vývoj v souvislosti se stavem trestního zákona od roku 1852 do současné doby a podrobně analyzuje výklad trestného činu podvodu podle ustanovení § 209 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku. Praktickou část práce tvoří dotazníkové šetření, provedené u osob v produktivním věku. Cílem je zjistit, jaké množství osob v produktivním věku z celkového počtu dotazovaných respondentů se stalo obětí trestného činu podvodu a jejich vztah k prevenci.

ABSTRACT

HORA, R. *The Offense Fraud*: Bachelor Thesis. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2015. p 66. Supervisor: JUDr. Jan Bouchal

Key words: crime, fraud, property of a stranger, to mislead sb/to deceive sb,

This thesis deals with the crime of fraud under § 209 of the Act no. 40/2009 Coll., The Criminal Code. The theoretical part of this thesis presented describes the goals and methodical procedure summarizes the historical development of the state of the Criminal Code since 1852 until today, and analyzes in detail the interpretation of the crime of fraud under § 209 of the Act no. 40/2009 Coll., The Criminal Code. The practical part of the questionnaire survey carried out among people of working age. The aim is to identify the number of people of working age out of the total number of respondents were victims of criminal fraud and their relation to prevention.

OBSAH

Úvod	7
1 Cíle a metodika bakalářské práce	9
2 Pojetí z historického hlediska	12
3 Podvod jako trestný čin.....	26
3.1 Trestný čin podvod podle § 209 Trestního zákoníku.....	28
3.2 Základní skutková podstata trestného činu podvodu podle § 209 Trestního zákoníku	31
3.3 Znaky charakterizující objekt trestného činu	32
3.4 Znaky charakterizující objektivní stránku trestného činu	33
3.5 Znaky charakterizující subjekt trestného činu	35
3.6 Znaky charakterizující subjektivní stránku trestného činu.....	36
3.7 Rozbor skutkových podstat trestného činu podvodu podle § 209 Trestního zákoníku	39
3.8 Rozbor kvalifikovaných skutkových podstat trestného činu podvodu podle § 209 odst. 2 až 6 Trestního zákoníku	39
3.9 Prevence	42
4 Metodika výzkumného šetření.....	44
5 Interpretace výsledků výzkumného šetření.....	46
5.1 Vyhodnocení dotazníku.....	46
5.2 Interpretace cílů.....	53
5.3 Interpretace hypotéz.....	54
Závěr	55

Úvod

Trestný čin podvod, ustanovení § 209, je v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále Trestní zákoník)¹, situováno do páté hlavy (trestné činy proti majetku) zvláštní části. Ve svých jednotlivých skutkových podstatách, uvedených pod odstavci a písmeny, chrání majetkové zájmy občanů. Je charakterizován vyvoláním anebo využitím omylu jiné osoby, ale též zamlčením podstatné skutečnosti, která má přinést obohacení pachatele nebo jiné osoby.

Tato kategorie způsobů páčání podvodů je velice pestrá. Podstata spočívá ve falešném příslibu obstarat určité záležitosti, výhodné nákupy zboží, zprostředkování zaměstnání v zahraničí atd. podvodník nejenže nemá možnost slibované obstarat, nemá ani v úmyslu slib dodržet.

Od roku 1990, kdy v České republice došlo k významným společensko-politickým, hospodářským a sociálním změnám. Významným negativním jevem byl nárůst hospodářské a majetkové kriminality. Statisticky patří mezi nejčastěji páchanou i postihovanou trestnou činností. S těmito změnami došlo i k vývoji způsobů páčání podvodů. Příčin bylo několik. Od negativního vztahu lidí k práci, přes nevhodný systém výchovy až po dlouhodobě zakořeněnou neúctu k cizímu majetku.

Snaha reagovat na vznik nových právnických institutů a zajistit jim patřičnou ochranu, se v trestním zákoně promítla nesystémovým doplněním řady skutkových podstat s úzce vymezenými znaky. Skutková podstata trestného činu podvodu byla také novelizována. Poslední novelizace je k 1. lednu 2009. Zákonodárce tak reagoval na vývoj situace, kdy v důsledku rychlého technického pokroku vznikají stále nové dokonalejší formy páčání této trestné činnosti a nárůst výše způsobené škody.

Podvody jsou považovány za velmi nebezpečnou formu trestné činnosti, zejména pro svoji kvalifikovanost a výskyt jak v oblasti obecné kriminality, tak v oblasti hospodářské kriminality.² Pro správné posouzení trestnosti činu podvodu je

---

¹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 400.

² STRAUS, J. a kol. *Kriminalistická metodika*. Plzeň, 2008, s. 41.

nutné splnění všech podmínek stanovených v jednotlivých skutkových podstatách. Pro naplnění skutkové podstaty trestného činu podvodu se předpokládá existenci příčinné souvislosti mezi omylem určité osoby a jí učiněnou majetkovou dispozicí. Dále příčinnou souvislost mezi touto dispozicí na jedné straně a škodou na cizím majetku a obohacením pachatele nebo jiné osoby na straně druhé.

Způsobů páčání trestných činů podvodů jsou velice variabilní a jejich spektrum je značně rozsáhlé. Stejně jako je široké spektrum podvodných jednání, je široké i spektrum obětí podvodných jednání. Úspěch podvodného jednání často spočívá v intelektuálních schopnostech pachatele. Podvodník bývá obvykle dobrým psychologem a dovede odhadnout svůj protějšek. Dokazování některých skutkových okolností podvodu nečiní větší obtíže a neliší se podstatně od jiných trestných činů. Výchozím bodem bývá většinou výpověď poškozeného.

V souvislosti s podvodným jednáním může vzniknout řada písemností, padělaných i pozměněných dokladů nebo se bude jednat o zboží zcela odlišné kvality atd. Jednou ze zvláštností předmětu vyšetřování bývá skutečnost, že listivé jednání vykazující vnější znaky trestného činu nemusí být trestným činem. Pro správné posouzení trestnosti činu podvodu je proto nutné zadokumentovat co nejvíce důkazních pramenů, vyžádat provedení nutných expertíz, výslechy svědků i ostatních osob, které mohou poskytnout informace důležité pro trestní řízení.

Z hlediska historického se prezentovaný text v souvislosti s pojetím trestného činu podvodu zabývá stavem trestního zákona od roku 1852 do současné doby, zvláště pak vývojem české právní úpravy a společenské nebezpečnosti od materiálního pojetí směrem k materiálnímu korektivu.

Prezentovaná práce čerpá ze studia odborné literatury a zákonné úpravy vztahující se k tomuto trestnému činu a hodnotí současnou právní úpravu v České republice. Účelem vytvoření této práce je komplexní a podrobný rozbor trestného činu podvod z hlediska formálního, ale též z hlediska materiálního a komparace obou pojetí, s případnými návrhy dle „lege ferenda“.

1 Cíle a metodika bakalářské práce

Cílem bakalářské práce je komplexní analýza ustanovení Trestního zákoníku³, rozbor skutkové podstaty tohoto trestného činu a srozumitelnost při charakterizování základní podstaty trestného činu podvodu. Dále byla vytvořena osnova tematických celků, zvolený postup a cíl výzkumu a výzkumného vzorku při aplikaci základních metod a technik výzkumu. Následně byl zvolený název práce, aby byla srozumitelně a jednoznačně patrná prezentovaná problematika.

Součástí práce je charakteristika historického vývoje v České republice. Nebude chybět analýza úrovně informovanosti výzkumného vzorku, stejně tak bude autor bakalářské práce prezentovat některé návrhy na zlepšení v této problematice na základě zjištěných skutečností.

Bakalářská práce se v teoretické části bude zabývat jednak obecným popisem dané problematiky, ale i jeho důkladnou analýzou. Zde použitý „*sociologický výzkum je vědeckým nástrojem, který umožňuje vysvětlení sociálních jevů na základě empirického poznání*“⁴.

Použitý sociologický výzkum se tak opírá o teoretickou přípravu a následně o praktické provedení, kterým se rozumí především sběr vlastních dat. Tím má být zachován princip, že zpracovaná problematika je tou problematikou, která zkoumaná být měla. Proto je nutné, aby získané výsledky byly stejné při provedení opakovaného výzkumu ve stejných podmínkách.

---

³ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 400.

⁴ PÁNA, Lubomír a Miroslav SOMR. *Metodologie a metody výzkumu*. České Budějovice, 2007, s. 17.

V teoretické části se prezentovaná práce bude opírat především o studium dostupné literatury pojednávající o zkoumaném problému a zároveň o zevrubnou teoretickou přípravu ve snaze o co nejpřesnější orientaci v dané problematice v souladu s následujícími postupy:

- a) formulace zkoumaného problému,
- b) dostupnost poznatků a informací o dané problematice,
- c) rozvržení plán výzkumu,
- d) realizace výzkum (především sběrem vlastních dat),
- e) zpracovat a interpretovat výsledky,
- f) prezentace vytyčených cílů.

V případě prezentované bakalářské práce se bude především jednat o studium dostupné literatury věnované problematice trestného činu podvodu podle ustanovení Trestního zákoníku⁵.

Při volbě typu bakalářské práce bude s ohledem na danou problematiku přihlédnuto i k historickému a současnému hledisku tak, aby práce splňovala aspekty daného typu. Nebude chybět vlastní sociologický výzkum na základě ankety provedené formou dotazníku, jejímž úkolem je potvrzení či vyvrácení zvolených cílů a hypotéz zkoumaného předmětného záměru.

Praktická část práce bude zaměřena především na sociologický výzkum v podobě vlastního sociologického zkoumání a sběru upotřebitelných dat pomocí klasické techniky dotazování. K dotazování bude použito především uzavřených otázek dotazníku, aby byla zajištěna minimalizace nejednoznačnosti v odpovědích.

Do praktické části bude následně zahrnuto vlastní vyhodnocení jednotlivých ukazatelů, které budou filtrovány z dat získaných vlastním sociologickým zkoumáním. Půjde především o četnost případů trestného činu podvodu na území Středočeského kraje. Hodnoty těchto statistických ukazatelů budou porovnávány s ohledem na skupinu

---

⁵ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 400.

respondentů, kdy jednotlivé výstupy budou prezentovány ve formě jednoduchých obrazových grafů.

Závěrem bude bakalářská práce zhodnocena po obsahové stránce a stručně shrnuta problematika teoretické části. Zhodnoceny budou jak klady a nedostatky zkoumané problematiky a související zákonné normy, tak i přínos k řešenému problému.

2 Pojetí z historického hlediska

V souvislosti s pojetím trestného činu podvodu z hlediska historického lze přihlídnout ke stavu a vývoji trestního zákona od roku 1852 do současné doby.

Od roku 1852 platil v části Rakouské říše „Zákon trestní o zločinech a těžkých přestupcích“ vydaný dne 3. září 1803. Nový Rakouský zákon trestní o zločinech, přečinech a přestupcích (zák. č. 117/1852 ř.z.). Ve srovnání s předchozí úpravou byl poměrně moderní. Rozlišoval tři kategorie soudně trestných deliktů, které se nazývaly „zločin“, „přečin“ a „přestupek“ a tato kategorizace měla své hmotněprávní i procesní důsledky. Stanovil trestní odpovědnost za trestný čin ve stádiu pokusu a obsahoval tresty, jako jsou např. ztráta práv a povolení, pokuta atd.

Rakouský trestní zákoník jako první na našem území vymezil skutkovou podstatu podvodu v oddíle I. nazvaném „O zločinech“, v hlavě 23 nazvané „O podvodu, podvodném úpadku a poškození cizích věřitelů“ v § 197 – § 205⁶. Jednalo se pouze o jeden obecný podvod, který nebyl členěn na žádné druhy.

V tehdejší trestní zákoně byl trestný čin podvodu upraven §197⁷ „(Kdo lstivým předstíráním nebo jednáním jiného uvede v omyl, jimž někdo, budiž to stát, obec nebo jiná osoba na svém majetku nebo na jiných právech má škodu trpěti; anebo, kdo v tom obmyslu a způsobem právě dotčeným užije omylu nebo nevědomosti jiného, dopustí se podvodu; nechť se k tomu dal svěsti ziskotivostí, naruživostí, obmyslem, aby tím někomu zjednal proti zákonu výhody nějaké, nebo jakýmkoliv obmyslem vedlejším - definice Podvodu podle zákona č. 117/1852 ř. z., převzatého zákonem č. 11/1918 Sb.)“

Podvod je zde vyjádřen jako jednání fyzické osoby, kterým uvede někoho v omyl s úmyslem způsobit mu majetkovou újmu nebo jinou újmu na právech (pod pojem újma se řadí i ušlý zisk) případně jako jednání se stejným úmyslem, kdy pachatel

---

⁶ RAKOUSKO-UHERSKO. Zákon č. 117/1852 říšského zákoníku. *Trestní zákon o zločinech, přečinech a přestupcích*. Uveřejněno v č. 117/1852 říšského zákoníku, účinnost od 1.9.1852.

⁷ RAKOUSKO-UHERSKO. Zákon č. 117/1852 říšského zákoníku *Trestní zákon o zločinech, přečinech a přestupcích*. Uveřejněno v č. 117/1852 říšského zákoníku, účinnost od 1.9.1852.

využije něčího omylu nebo nevědomosti. Osoba uvedená v omyl nemusí být totožná s osobou poškozenou, resp. s osobou, která měla být poškozená. Pro trestnost takového jednání se tedy nevyžaduje skutečný vznik škody, postačuje pouze jednání pachatele.

Následujícími ustanoveními byly dále stanoveny okolnosti, za kterých se podvod stal zločinem. Podvod se stal zločinem buď z povahy činu nebo způsobenou škodou, nebo škodou, ke které směřoval úmysl pachatele, jestliže přesáhla částku dvě stě korun. Podvody nesplňující tyto podmínky se považovaly za přestupky.

„§ 199 *Povaha činu*

Jsou-li tu podmínky § 197, stane se podvod již z povahy činu zločinem,

- a) když se někdo ve své vlastní věci před soudem ku křivé přísaze nabídne, nebo křivou přísahu skutečně vykoná, anebo když se někdo ucházel o křivé svědectví, jež před soudem má se vydati, nebo když se někdo ke křivému svědectví soudu nabídnul nebo je vydal, byť i ve svědectví tom nabízení se ku přísaze nebo vykonání přísahy zároveň obsaženo nebylo,*
- b) když někdo nepravdivě na se běře charakter veřejného úředníka, nebo lživě předstírá nějaký příkaz vrchnostenský, nebo nějaké zvláštní právo, jež prý od veřejného úřadu obdržel,*
- c) když se ve veřejné životnosti užívá nepravé míry nebo váhy, nebo míry a váhy takové, která v sobě méně obsahuje, necht' jest cejchovaná nebo není,*
- d) když někdo napodobuje nebo falšuje veřejnou listinu, nějaké veřejným ústavem zavedené poznamenání kolkem, pečeti nebo známkou,*
- e) když se mezníky k určení hranic vsazené odstraní neb přesadí.“⁸*

Dále jsou demonstrativně uvedena jednání, která se stávají podvodem, pokud způsobená škoda dosáhla vyšší částky. Je zde i vidět, jak široká byla skutková podstata podvodu a jaká různorodá jednání se pod ní v tehdejší době řadila.

---

⁸ RAKOUSKO-UHERSKO. Zákon č. 117/1852 říšského zákoníku. *Trestní zákon o zločinech, přečinech a přestupcích*. Uveřejněno v č. 117/1852 říšského zákoníku, účinnost od 1.9.1852.

„§ 201 Hlavní druhy podvodů, jež podle vyšší částky stávají se zločinem

Způsoby podvodu nedají se sice pro jejich přílišnou rozmanitost všechny v zákoně vypočísti. Vzhlede však ku škodě právě dotčené dopustí se zločinu zvláště ten:

- a) *kdo falešné listiny soukromé zhotovuje nebo pravé falšuje; kdo listiny, které mu buď docela nenáležejí, nebo mu nenáležejí výhodně, na újmu jiného zmaří, poruší nebo je potlačí; kdo napodobené nebo zfalšované veřejné úvěrní papíry, jakož i ten, kdo zfalšovanou minci, nemaje s padělateli nebo s účastníky žádného srozumění, vědomě dále rozšiřuje,*
- b) *kdo něčího slabého rozumu zneužívá pověrečným nebo jiným lstivým zaslepováním jemu nebo jinému na škodu,*
- c) *kdo věci nalezené nebo omylem ho došlé úmyslně ukryje a sobě přivlastní, což se však na nalezení pokladu zatajeného nevztahuje,*
- d) *kdo si dá falešné jméno, falešný stav nebo charakter, vydává se za vlastníka cizího jmění nebo jinak nepravou tvárností se ukrývá, aby si protiprávný zisk přivlastnil, někomu na jmění nebo právech škodu způsobil, anebo někoho ke škodlivým jednání svedl, k nimž by se nebyl odhodlal, kdyby ten podvod na něm nebyl býval proveden,*
- e) *kdo ve hře užívá falešných kostek, falešných karet, nějakého lstivého srozumění nebo jiných lstivých úskoků.“⁹*

---

⁹ RAKOUSKO-UHERSKO. Zákon č. 117/1852 říšského zákoníku. *Trestní zákon o zločinech, přečinech a přestupcích*. Uveřejněno v č. 117/1852 říšského zákoníku, účinnost od 1.9.1852.

Trest za zločin podvodu byl zásadně „žalář“. Výše trestu závisela na existenci přitěžujících okolností, výši vzniklé škody, způsobu provedení podvodu nebo recidivě podvodného jednání.

„§ 202 Trest na zločin podvodu

Trestem podvodu jest vůbec žalář od šesti měsíců až do jednoho roku, ale jsou-li tu okolnosti přitěžující, od jednoho roku až do pěti let.

§ 203

Převyšuje-li však částka nebo cena toho, co si pachatel zločinem přisvojil, nebo k čemu jeh úmysl směřoval, sumu dvou tisíc korun; nebo spáchal-li zločinec podvod s obzvláštní smělostí a lstí; anebo vzal-li si provozování podvodů za zvyk, tresce se to těžkým žalářem od pěti až do deseti let.

§ 204

Spáchán-li zločin podvodu křivou přísahou (§ 199, lit. a), odsouzen býti má podvodník k trestu těžkého žaláře na tak dlouho, jak to v § 202 a 203 ustanoveno, a způsobil-li křivou přísahu škodu velmi důležitou, k těžkému žaláři až i na dvacet let, podle okolností i doživotnímu.“¹⁰

Kapitulace Rakouska-Uherska v 1. světové válce měla za následek vznik samostatné Československé republiky. Ta vznikla dne 28. října 1918. S blížícím koncem první světové války a vnikem samostatného Československa bylo nutné rozhodnout, jakou právní úpravou se vzniklý stát bude řídit. Habsburská monarchie se rozložila rychleji, než bylo očekáváno, a tehdejší vůdčí osobnosti v Národním výboru musely urychleně vytvořit nový právní celek, k jehož fungování byl převzat státní aparát i právní řád zaniklého Rakouska-Uherska¹¹. Problém byl vyřešen recepcí rakouského a uherského práva.

„Samostatný stát československý vstoupil v život. Aby zachována byla souvislost dosavadního právního řádu se stavem novým, aby nenastaly zmatky a upraven byl

---

¹⁰ RAKOUSKO-UHERSKO. Zákon č. 117/1852 říšského zákoníku. *Trestní zákon o zločinech, přečinech a přestupcích*. Uveřejněno v č. 117/1852 říšského zákoníku, účinnost od 1.9.1852.

¹¹ MALÝ, Karel, Jan JANÁK, Jan DOBEŠ a Jan JANÁK. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. Praha, 1999, s. 198.

nerušený přechod k novému státnímu životu, nařizuje Národní výbor jménem československého národa jako vykonavatel státní svrchovanosti toto:

Čl. 2.

*Veškeré dosavadní zemské a říšské zákony a nařízení zůstávají prozatím v platnosti.*¹² Základem trestního práva tehdejšího Československa se tedy stal rakouský trestní zákoník z roku 1852, v novelizovaném znění k 28.10.1918. Tím došlo k převzetí Rakousko-uherského právního řádu a systému státní správy. Důsledkem těchto změn vešel v platnost zákon č. 11/1918 nazvaný „recepční norma“, kdy tato právní úprava platila až do 31. 7. 1950.

Po druhé světové válce se základem československého právního vývoje stal ústavní dekret prezidenta republiky, na jehož základě předpisy vydané v období od 30.9.1938 do 4.5.1945 nabyly považovány za součást československého právního řádu. Tím byla vyjádřena kontinuita s předmnichovským právním řádem a vlivem „recepční normy“ platnost starého Rakousko-uherského trestního zákona.

Rakouský trestní zákoník byl nahrazen až novým trestním zákonem č. 86/1950 Sb.¹³ s účinností od 1.8.1950. Tímto zákonem byl zaveden jednotný pojem trestného činu a odstraněna předchozí tripartice soudně trestných deliktů.

Trestný čin podvodu byl řazen do hlavy osmé mezi trestné činy majetkové, zvláštní části trestního zákona v § 249¹⁴. Nebyl dělen na nějaké zvláštní druhy, neboť to nebylo s ohledem na tehdejší hospodářské poměry nutné. K dokonání trestného činu se vyžadoval vznik škody. Tím bylo považováno snížení hospodářské hodnoty majetku či situace, kdy poškozená osoba nedostala to, na co měla nárok.

„§ 249 Podvod

(1) Kdo jiného úmyslně poškodí na majetku nebo právech tím, že

---

¹² ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 2/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého. In *Sbírka zákonů, Národního výboru československého ze dne 28. října 1918 o zřízení samostatného státu československého*. 1918.

¹³ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon. In *Sbírka zákonů, Československá republika*. 1950, částka 39, s. 218-263.

¹⁴ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon. In *Sbírka zákonů, Československá republika*. 1950, částka 39, s. 250.

- a) jeho nebo někoho jiného uvede v omyl, nebo
b) využije omylu jeho nebo někoho jiného,
bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.
- (2) Odnětím svobody na jeden rok až deset let bude pachatel potrestán
a) dopustí-li se činu uvedeného v odstavci 1 výdělečně, nebo
b) je-li tu jiná zvláště přitěžující okolnost.¹⁵

Vzor k novému zákonu z části posloužily výsledky nedokončených re-kodifikačních prací z první republiky. Při tom bylo navázáno na starší snahy o sjednocení práva na území tehdejší republiky a také na myšlenky na sjednocení správního, trestního a vojenského trestního práva s obecným trestním právem a kárného práva s právem kázeňským. Jako vzor této nové úpravy sloužila sovětská právní úprava¹⁶.

Trestní zákon z roku 1950 tak přijal pod vlivem sovětské nauky tzv. materiální pojetí trestného činu, když stanovil (§ 2)¹⁷, že trestným činem je jen takové pro společnost nebezpečné jednání, jehož výsledek uvedený v zákoně pachatel zavinil. *„Toto materiální pojetí bylo vyjádřeno stupněm společenské nebezpečnosti činu. Materiální chápání trestného činu tak převažovalo nad jeho správným významem jako korektivu formálního vymezení trestného činu, proto hovoříme o tehdejších materiálním pojetí trestného činu“*¹⁸.

Oproti rakouské úpravě došlo ke zpřesnění skutkové podstaty trestného činu podvodu a k výraznému zobecnění. Za trestný čin podvodu se zde považuje společensky nebezpečné jednání, kterým pachatel úmyslně poškodí jinou osobu na majetku nebo právech tím, že někoho uvede v omyl nebo něčího omylu využije.

---

¹⁵ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon. In *Sbírka zákonů, Československá republika*. 1950, částka 39, s. 250.

¹⁶ VOJÁČEK, Ladislav, SCHELLE, Karel, KNOLL, Vilém. *České právní dějiny*. 2.vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, s. 327.

¹⁷ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon. In *Sbírka zákonů, Československá republika*. 1950, částka 39, s. 218.

¹⁸ SOLNAŘ, V., FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D. *Základy trestní odpovědnosti* (podstatně přepracované a doplněné vydání). LexisNexis Nakladatelství Orac, Praha 2003, s. 98.

Ve druhém odstavci tohoto ustanovení jsou stanoveny okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby. Dle ustanovení § 76 odst. 4¹⁹ je trestný čin spáchán výdělečně, jestliže si pachatel pácháním takových trestných činů opatřil alespoň na čas zdroj příjmů. Zvláště přitěžující okolností se dle ustanovení § 75 odst. 4²⁰ rozumí okolnost, která s trestným činem nebývá zpravidla spojena a která pro svou důležitost zvyšuje nebezpečnost činu nebo pachatele pro společnost.

„Historie poukázala na fakt, že materiální pojetí vytvářelo větší prostor pro zneužití trestního práva a zákona k cílům ideologickým a politickým než pojetí formální. Na druhé straně i pojetí formální poznamenávají negativa např. tvrdosti zákona v neprospěch pachatele spojené s pocity nespravedlnosti“²¹.

„Když československé stranické a státní vedení proklamovalo vybudování socialistické společnosti spojované s odstraněním základních třídních antagonismů, rozhodlo se také pro přijetí nových trestních zákonů. Po změně platného práva ovšem volala nejen aktuální politická objednávka, ale i zjevné nedostatky kodifikace z roku 1950. V roce 1961 je proto nahradil trestní zákon č. 140/1961 Sb. a spolu s ním i trestní řád“²².

Zákon č. 140/1961 Sb.²³ nabyl účinnosti k 1. 1. 1962 a po mnoha novelizacích byl platný do 31.12.2009. Zde byl trestný čin podvodu popsán v § 250²⁴ deváté hlavy zvláštní části. Se zákonnými úpravami směrem od materiálního pojetí k materiálnímu korektivu byl pro trestný čin postupně žádán vyšší stupeň nebezpečnosti pro společnost. Nebezpečnost činu pro společnost v tomto smyslu znamená, že určitý čin je pro svou nebezpečnost způsobilý poškodit zájmy společnosti chráněné trestním zákonem významnějším způsobem.

---

¹⁹ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon. In *Sbírka zákonů, Československá republika*. 1950, částka 39, s. 224.

²⁰ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 86/1950 Sb., trestní zákon. In *Sbírka zákonů, Československá republika*. 1950, částka 39, s. 223.

²¹ KRATOCHVÍL, V. a kol.. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné*. Praha, 2009, s. 114.

²² VOJÁČEK, Ladislav; SCHELLE, Karel; KNOLL, Vilém: *České právní dějiny*. Plzeň, 2010, s. 485.

²³ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1961, částka 65, s. 465-512.

²⁴ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1961, s. 501.

Trestní právo pro své účely upřesnilo obsah pojmu nebezpečnost vymezením kritérií rozhodných pro určení stupně nebezpečnosti činu pro společnost, kterými jsou zejména:

- a) význam chráněného zájmu, který byl činem dotčen,
- b) způsobem provedení činu a jeho následky,
- c) okolnostmi, za kterých byl čin spáchán,
- d) osobou pachatele,
- e) mírou zavinění a pohnutkou.

Tato právní norma byla původně založena na koncepci jednotného pojmu trestného činu, ale zákonem o místních lidových soudech (č. 38/1961 Sb.²⁵) byla do tehdejšího právního řádu zavedena nová kategorie soudně trestných deliktů „provinění“.

„Provinění je zaviněné jednání uvedené v tomto zákoně (§16 - §21), kterým byl porušen socialistický právní řád v takové míře, že to ohrožuje nebo poškozují zájmy společnosti nebo práva a oprávněné zájmy jednotlivce, jestliže vzhledem k okolnostem případu, k osobě provinilého občana a následku jeho jednání nedosahuje stupeň společenské nebezpečnosti trestného činu.“²⁶

Provinění proti majetku v socialistickém vlastnictví dle § 16 odst. 1²⁷ se dopustí ten, kdo takový majetek poškodí, zejména krádeží, zpronevěrou, podvodem nebo tím, že jej neoprávněně a svévolně užívá nebo ničí, pokud škoda příliš nepřevyšuje částku 500 Kčs. V §16 odst. 2 zákona o MLS²⁸ byla zakotvena nedbalostní forma provinění proti majetku v socialistickém vlastnictví. Podmínkou bylo, aby způsobená škoda nepřesáhla částku 5000 Kčs.

---

²⁵ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 38/1961 Sb., o místních lidových soudech. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1961, částka 19, s. 105-112.

²⁶ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 38/1961 Sb., o místních lidových soudech. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1961, částka 19, s. 107.

²⁷ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 38/1961 Sb., o místních lidových soudech. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1961, částka 19, s. 107.

²⁸ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 38/1961 Sb., o místních lidových soudech. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1961, částka 19, s. 105-112.

Zákonem o přečinech (č.150/1969 Sb.²⁹) byla zrušena kategorie provinění a zavedena nová kategorie soudně trestného deliktu „přečin“. Přečin byl definován v §1 zákona o přečinech³⁰ jako zaviněný, pro společnost nebezpečný čin, jehož znaky jsou uvedeny v zákoně o přečinech a jenž nedosahuje stupně společenské nebezpečnosti trestného činu. Zároveň jeho společenská nebezpečnost musí být vyšší než nepatrná.

Úprava trestného činu podvodu zůstala až do novely provedené zákonem č. 175/1990 Sb.³¹ neměnná. Trestné činy proti majetku v socialistickém vlastnictví byly z textu trestního zákoníku vypuštěny, ale trestné činy pojistného a úvěrového podvodu obsaženy nebyly.

Novelou č. 175/1990 Sb.³² s účinností od 1.7.1990 došlo k úpravě skutkové podstaty trestného činu podvodu s ohledem na změnu vývoje ve společnosti po listopadu roku 1989.

„§ 250 Podvod

(1) Kdo ke škodě cizího majetku sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl nebo využije něčího omylu, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoliv nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody na jeden tok nebo zákazem činnosti nebo peněžitým trestem nebo propadnutím věci.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedený v odstavci 1 škodu nikoliv malou.

(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán.
a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 výdělečně, nebo
b) způsobí-li takovým činem značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek.

(4) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu.³³

---

²⁹ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 150/1969 Sb., o přečinech. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1969, částka 46, s. 485-487.

³⁰ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 150/1969 Sb., o přečinech. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1969, částka 46, s. 485.

³¹ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 175/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon. In *Sbírka zákonů, Česká a Slovenská federativní republika*. 1990, částka 31, s. 706-724.

³² ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 175/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon. In *Sbírka zákonů, Česká a Slovenská federativní republika*. 1990, částka 31, s. 706-724.

Pro naplnění skutkové podstaty trestného činu podvodu zákon nově požaduje, aby v příčinné souvislosti s podvodným jednáním pachatele vznikla na cizím majetku nejméně škoda nikoli nepatrná. Pojem škody byl nově zakotven v § 89 odst. 14 Trestního zákona³⁴.

*„Škodou nikoli nepatrnou se rozumí škoda dosahující nejméně poloviny nejnižší měsíční mzdy stanovené obecně závaznými právními předpisy, nikoli malou škodou se rozumí částka dosahující nejméně trojnásobku takové mzdy, větší škodou se rozumí částka dosahující nejméně desetinásobku takové mzdy, značnou škodou částka dosahující nejméně padesátinásobku takové mzdy a škodou velkého rozsahu částka dosahující nejméně dvousetpadesátinásobku takové mzdy. Těchto hledisek se užije obdobně pro určení výše prospěchu a hodnoty věci.“*³⁵

Další úprava skutkové podstaty trestného činu podvodu byla provedena novelou č. 557/1991³⁶ Sb. účinnou od 1. ledna 1992. Příčinou byl nárůst organizovaného zločinu v porevolučních letech. Do ustanovení § 250 odst. 3 písm. a) trestního zákona³⁷ byla doplněna nová okolnost podmiňující použití trestní sazby pro případ, kdy pachatel spáchal trestný čin jako člen organizované skupiny.

„(3) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny nebo výdělečně, nebo

*b) způsobí-li takovým činem značnou škodu nebo jiný zvlášť závažný následek.“*³⁸

Dále bylo doplněno nové ustanovení § 250a³⁹, provozování nepoctivých her a sázek.

---

³³ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 175/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon. In *Sbírka zákonů, Česká a Slovenská federativní republika*. 1990, částka 31, s. 719.

³⁴ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 175/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon. In *Sbírka zákonů, Česká a Slovenská federativní republika*. 1990, částka 31, s. 710.

³⁵ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 175/1990 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon. In *Sbírka zákonů, Česká a Slovenská federativní republika*. 1990, částka 31, s. 710.

³⁶ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 557/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon. In *Sbírka zákonů, Česká a Slovenská federativní republika*. 1991, částka 105, s. 2745-2751.

³⁷ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 557/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon. In *Sbírka zákonů, Česká a Slovenská federativní republika*. 1991, částka 105, s. 2750.

³⁸ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 557/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon. In *Sbírka zákonů, Česká a Slovenská federativní republika*. 1991, částka 105, s. 2749-2750.

³⁹ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 557/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon. In *Sbírka zákonů, Česká a Slovenská federativní republika*. 1991, částka 105, s. 2750.

„§250a Provozování nepoctivých her a sázek

*(1) Kdo provozuje peněžní nebo jinou podobnou hru nebo sázku, jejíž pravidla nezaručují rovné možnosti výhry všem účastníkům, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo peněžitým trestem.*⁴⁰

Novelou č. 290/1993 Sb.⁴¹ účinnou od 1. ledna 1994 byl z § 250 odst. 3 písm. a) Trestního zákona⁴² vypuštěn pojem „výdělečný“.

Důležitým milníkem bylo nabytí zákona č. 253/1997 Sb.⁴³ ke dni 1. ledna 1998, kterým se měnil a doplňoval zákon č. 140/1961 Sb.⁴⁴.

Uvedenou novelou byla základní skutková podstata trestného činu podvodu rozšířena tak, že protiprávní jednání pachatele, mimo uvedení někoho v omyl nebo využití něčího omylu, je spatřováno i v zamlčení podstatné skutečnosti. Za podstatné se považují ty skutečnosti, bez kterých by k majetkové dispozici vůbec nedošlo, nebo by byla učiněna jiným způsobem. Touto novelou byly také do našeho právního řádu zakotveny dvě nové speciální skutkové podstaty trestného činu podvodu, a to podvod pojistný a úvěrový, která postihovala jednání zejména v úvěrové oblasti.

*„Rozdíl mezi trestným činem podvodu a trestným činem úvěrového podvodu spočívá především v tom, že v případě podvodu je čin dokonán až obohacením pachatele nebo jiného, oproti úvěrovému podvodu, kdy tento je dokonán už samotným uvedením nebo zatajením relevantních údajů a není k dokonání potřeba, aby se pachatel obohatil. Dalším rozdílem mezi uvedenými trestnými činy je, že subjektem podvodu je kdokoliv, kdežto subjektem úvěrového podvodu je pouze účastník úvěrové smlouvy“*⁴⁵.

---

⁴⁰ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 557/1991 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon. In *Sbírka zákonů, Česká a Slovenská federativní republika*. 1991, částka 105, s. 2750.

⁴¹ ČESKO. Zákon č. 290/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon a zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1993, částka 73, s. 1547-1555.

⁴² ČESKO. Zákon č. 290/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon a zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1993, částka 73, s. 1553.

⁴³ ČESKO. Zákon č. 253/1997 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1997, částka 85, s. 4831-4835.

⁴⁴ ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1961, částka 65, s. 465-512.

⁴⁵ KRATOCHVÍL, V. a kol.. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné*. Praha, 2009, s. 149.

Doplnění trestního zákona o nové skutkové podstaty pojistný podvod a úvěrový podvod bylo zjevně opodstatněné. Jednání spočívalo v předkládání a využívání nepravdivých údajů nebo užití čerpaných finančních prostředků na jiný než sjednaný účel. Stejně tak měla tato zvláštní skutková podstata ochránit společnost před útoky v rámci čerpání dotací a subvencí, kde nebylo možno ve všech případech ochránit společenské zájmy před útoky v rámci uzavírání úvěrové smlouvy a čerpání úvěrů. Důvodem k jejich zavedení byla také skutečnost, že zejména pojištění majetku bylo zneužíváno k protiprávnímu získání pojistného plnění. Na konkrétních případech se ukázalo, že k postihu všech forem protiprávního jednání nepostačuje "obecná" skutková podstata trestného činu podvodu podle § 250 zákona č. 140/1961 Sb.⁴⁶, která zahrnuje pouze jednání, kde již vznikla majetková újma.

Ne všechny případy, kdy se pachatel dopouští jednání, které k podvodnému obohacení teprve směřuje, lze postihnout jako vývojová stadia trestného činu podvodu⁴⁷.

„Postup při právním posouzení skutku je v obecných rysech uveden ve Rt. č. 20/1998. Podle tohoto stanoviska orgány činné v trestním řízení postupují tak, že nejprve učiní potřebná zjištění o rozhodných skutkových okolnostech, dále učiní závěr o tom, zda zjištěné skutkové okolnosti lze subsumovat pod formální znaky trestného činu a teprve poté se vypořádají s tím, zda skutek vykazuje požadovaný stupeň společenské nebezpečnosti (nyní společenské škodlivosti činu § 12 odst. 2 Trestního zákoníku)“⁴⁸.

„Při úvahách o tom, zda obviněný naplnil materiální znak trestného činu, tedy zda čin dosahoval vyššího stupně nebezpečnosti pro společnost, než byl stupeň nepatrný nebo popř. malý, bylo nutné vycházet ze skutečnosti, že již stanovením formálních znaků určité skutkové podstaty zákon předpokládá, že při jejich naplnění bude stupeň nebezpečnosti činu pro společnost pravděpodobně vyšší než nepatrný, popřípadě malý.“⁴⁹

---

⁴⁶ ČESKO. Zákon č. 253/1997 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon č. 140/1961Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1997, částka 85, s. 4834.

⁴⁷ SOLNAŘ, V., FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D. *Základy trestní odpovědnosti* (podstatně přepracované a doplněné vydání). Praha, 2003, s. 211.

⁴⁸ NOVOTNÝ, F., SOUČEK, J. a kol.. *Praktikum trestního práva hmotného*. Plzeň, 2010. s. 131.

⁴⁹ SOLNAŘ, V., FENYK, J., CÍSAŘOVÁ, D. *Základy trestní odpovědnosti* (podstatně přepracované a doplněné vydání). Praha, 2003, s. 198.

„Citovaná ustanovení se proto uplatní jen tehdy, když skutková podstata nedosáhne stupně odpovídající dolní hranici typové nebezpečnosti činu pro společnost a nebude odpovídat ani nejlehčím běžně se vyskytujícím případům trestného činu této skutkové podstaty“⁵⁰.

Poslední změna trestného činu podvodu a jeho zvláštních druhů byla provedena k 1. lednu 2010 zákonem č. 40/2009 Sb., trestní zákoník⁵¹ s potřebou vytvořit jasná pravidla a zajistit kompatibilitu našeho trestního práva s mezinárodními úmluvami, kterými je Česká republika vázána. Tento nový trestní kodex svým uspořádáním reaguje na současný hospodářský stav a společenské potřeby. V samotném řazení hlav zvláštní části zákona je zohledněna míra společenské závažnosti u jednotlivých trestných činů.

Současná právní úprava zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník⁵², ve znění pozdějších předpisů, tak vychází z tzv. formálního pojetí trestného činu. Zákonodárce v rámci re-kodifikace nebezpečnost činu pro společnost vypustil a stanovil, že trestní odpovědnost pachatele a právní důsledky s ní spojené lze uplatňovat pouze v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu, termín společenská škodlivost však v zákoně nijak nedefinoval.

Společenskou škodlivost (materiální stránka trestného činu) lze chápat jako způsobilost činu ohrozit či porušit zájmy chráněné trestním zákoníkem. Jde nejen o poškození zájmů chráněné trestním zákoníkem, ale rovněž o zájmy chráněné jinými právními předpisy.

U trestného činu podvodu je zejména důležité poukázat na: „*odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 a byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán*“⁵³. Tato úprava v předchozím trestním kodexu účinném do 31. 12. 2009 nebyla obsažena.

Z uvedeného je patrné, že trestní zákoník chce reagovat i na opakování trestné činnosti osob bez ohledu na později možné zohlednění recidivy při rozhodování

---

⁵⁰ KRATOCHVÍL, V. a kol.. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné*. Praha, 2009, s. 157.

⁵¹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 354-464.

⁵² ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 354-464.

⁵³ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 400-401.

o trestu. Samotná skutková podstata trestného činu podvodu dle § 209⁵⁴ v takovém případě postihuje pachatele vyšší trestní sazbou. Zákonodárce tak zcela zřetelně reaguje na fakt, že drobných podvodných jednání se nejčastěji dopouštějí osoby, které se této trestné činnosti dopustily již v minulosti a je tedy na místě případného pachatele od jeho úmyslu opětovně spáchat trestný čin podvodu odradit.

Podobně je tomu i u zvláštních druhů podvodu, zejména u pojistného podvodu dle § 210 a shodně je tomu i u úvěrového podvodu dle § 211 Trestního zákoníku⁵⁵. V odstavci 3 je nově uvedeno „*odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 a byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán*“⁵⁶. Na tuto problematiku reaguje i nově vzniklá samostatná skutková podstata trestného činu dotačního podvodu dle § 212⁵⁷, která má zmiňovanou podmínku také obsaženou v odstavci 3.

O novém Trestním zákoníku se hovoří jako o zákonu, který zpřísnuje trestní sazby za jednotlivé trestné činy. Není tomu tak v případě trestně právní úpravy podvodu a jeho druhů. Za jednání naplňující skutkové podstaty těchto trestných činů se trestní sazby snížily, a to z dvanácti let odnětí svobody na deset.

---

⁵⁴ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 400-401.

⁵⁵ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 401.

⁵⁶ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 401.

⁵⁷ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 402.

3 Podvod jako trestný čin

Podvod je jedním z druhů trestných činů patřících do kategorie majetkové kriminality. Jedná se o druh kriminality, která sice neobsahuje prvky násilí, ale její dopady bývají většinou podstatně závažnější, než je tomu u ostatních trestných činů proti majetku.

Podvod, kde cílem je majetkově se obohatit ke škodě na cizím majetku, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, postihuje v hlavě páté § 209.⁵⁸

„Způsoby páchání podvodů pohotově a zároveň zkrasleně odrážejí tvář doby a vývoj politických, sociálních a hospodářských podmínek.“⁵⁹ Podvod je charakterizován vyvoláním anebo využitím omylu jiné osoby a od novely roku 1997 též „zamlčením podstatné skutečnosti“. „O podvod jde jen tehdy, pokud vyvolání nebo zamlčení podstatných skutečností směřuje ke zmenšení majetku poškozeného, které má přinést obohacení pachatele nebo jiné osoby. V této souvislosti je třeba prokázat, že podvodné jednání bylo od počátku pácháno s úmyslem sebe nebo jiného obohatit.“⁶⁰ Projevit se může jako přímý dopad ve formě ztráty finanční hotovosti nebo majetku, tak i jako nepřímý dopad, kterým může být ohrožení reputace a dobrého jména. „Podvod je dokonán, jakmile pachatel uvedl svým lstivým předstíráním a jednáním nějakou osobu v omyl, aby ji tak přiměl k jednání, jenž má poškodit ji nebo kteroukoli třetí osobu. Z hlediska skutkové podstaty podvodu je proto lhostejné, zda lstivým předstíráním a jednáním pachatelovým byla poškozena přímo osoba uvedená v omyl nebo jejím prostřednictvím jiná osoba. Osoba poškozeného není rozhodná pro totožnost skutku stíhaného obžalobou jako podvod.“⁶¹

Obecně má veřejnost k trestnému činu podvodu negativní postoj a při vyšetřování této trestné činnosti je policii ochotna pomáhat.

---

⁵⁸ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 400.

⁵⁹ STRAUS, J. a kol.. *Kriminalistická metodika*. Plzeň., 2008. s. 42.

⁶⁰ STRAUS, J. a kol.. *Kriminalistická metodika*. Plzeň, 2008. s. 41.

⁶¹ ŠÁMAL, P, a kol.. *Trestní zákoník: komentář*. Praha, 2009-2010, s. 1866.

„Pomoci občanů se využívá zejména:

- při zjišťování totožnosti neznámých pachatelů,
- při pátrání po pachatelích,
- při zjišťování dalších poškozených a svědků,
- při vyšetřovacích úkonech.“⁶²

Pro jedince, kteří využívají lidské důvěry a svou schopnost vystupovat a jednat tak, aby se snadno obohatili na úkor jiných, je typické, že se umějí přizpůsobovat společenské, politické a ekonomické situaci.

„Na základě takto zvolených kritérií dělíme typické způsoby páchaní podvodů následovně:

- uvedení v omyl nebo využití omylu v osobě,
- uvedení v omyl nebo využití omylu k různým věcem,
- uvedení v omyl či využití omylu ve faktu k činnosti či události,
- uvedení v omyl nebo využití omylu ve vztahu k příslibům,
- zamlčení podstatných skutečností,
- tzv. trikové podvody,
- uvedení v omyl nebo využití omylu kombinováním výše uvedených způsobů“⁶³.

Praxe se často setkává s případy, kdy si pachatel ani neuvědomuje, co všechno je posuzováno jako trestný čin podvodu. „Jedná se například i o případ, kdy zaměstnanec ke škodě zaměstnavatele uskutečňuje soukromé telefonické hovory, jimiž v součtu způsobí majetkovou újmu vyšší než 5.000 Kč a předstírá přitom, že se jednalo o hovory uskutečněné v zájmu zaměstnavatele. Obdobně to platí i v případech neoprávněného využití jiných placených služeb, například počítačového času na internetu, televizního

---

⁶² STRAUS, J. a kol.. *Kriminalistická metodika*. Plzeň, 2008. s. 56.

⁶³ STRAUS, J. a kol.. *Kriminalistická metodika*. Plzeň, 2008, s. 42.

kabelového signálu a podobně.“⁶⁴ „Když pachatel jednal v úmyslu, aby jeho soukromé telefonické hovory byly účtovány jeho vojenskému útvaru ve snaze vyhnout se povinnosti platit za ně náhradu, a způsobil tím značnou škodu, je třeba jeho jednání kvalifikovat jako trestný čin podvodu podle § 209 odst. 1, 4 písm. d) Trestního zákoníku.“⁶⁵ „Jestliže pachatel svému zaměstnavateli předložil padělané potvrzení o zahájení studia a o řádném pokračování v něm, aby tak dosáhl zařazení do vyšší platové třídy, ač pro to nesplňoval požadavek potřebného vzdělání, tak zaměstnavatele uvedl v omyl, že splňuje potřebné požadavky pro zařazení do příslušné platové třídy.“⁶⁶

Podvod nemusí být spáchán jen osobním jednáním pachatele. Podvodu lze dosáhnout i za využití technického zařízení – např. IT techniky. „Základem podvodných jednání jsou především nezákonné manipulace a jiná nežádoucí činnost využívající nepravdivé, upravené, neúplné či jinak zkreslené informace vedoucí k neoprávněnému obohacení osoby, která tuto činnost provádí.“⁶⁷

3.1 Trestný čin podvod podle § 209 Trestního zákoníku⁶⁸

„Řešení obsažené v Trestního zákoníku č. 40/2009 Sb., staví na kombinaci formálního pojmu trestného činu (§ 13 odst. 1) a materiálního korektivu rozsahu trestního bezpráví prostřednictvím zásady subsidiarity trestní represe (§ 12 odst. 2, § 39 odst. 2). I když tento korektiv stojí legislativně technicky mimo zákonnou definici (pojem) trestného činu (viz samostatná ustanovení § 12 odst. 2 a § 13), nic to nemění na podstatě teoretického pojetí trestného činu, pro něž je zásadní, že musí vymezovat rozsah trestního bezpráví, což se děje právě s odvoláním na zásadu subsidiarity trestní represe a v ní obsaženou společenskou škodlivost činu (materiální stránku).“⁶⁹ Cílem je zajistit ochranu občanských práv a svobod a dalších hodnot garantovaných Ústavou a Listinou základních práv a svobod, ale i vynutitelnost důležitých příkazů a zákazů

---

⁶⁴ ČÍRTKOVÁ, L., FIALKA, M., HÝSEK, A., JELEŇ, E., KLOUBEK, M., RACKOVÁ, E.. *Podvody, zpronevěry, machinace*. Praha, 2005, s. 38.

⁶⁵ ŠÁMAL, P, a kol.. *Trestní zákoník: komentář*. Praha, 2009-2010, s. 1867.

⁶⁶ ŠÁMAL, P, a kol.. *Trestní zákoník: komentář*. Praha, 2009-2010, s. 1872.

⁶⁷ ČÍRTKOVÁ, L., FIALKA, M., HÝSEK, A., JELEŇ, E., KLOUBEK, M., RACKOVÁ, E.. *Podvody, zpronevěry, machinace*. Praha, 2005, s. 17.

⁶⁸ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 354-464.

⁶⁹ KRATOCHVÍL, V., a kol.. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část. 1*. Praha, 2009, s. 39.

prostředky trestního práva. „*Formální pojetí trestného činu tedy spočívá v tom, že při řešení míry společenské škodlivosti a použití zásady subsidiarity trestní represe je třeba brát v úvahu především význam chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsob provedení trestného činu a jeho následky, okolnosti, za kterých byl spáchán, osobu pachatele, míru jeho zavinění a jeho pohnutku, záměr či cíl.*“⁷⁰ Výše způsobené škody je podstatná pro stanovení závažnosti jednání pachatele a rozlišení základní a kvalifikovaných skutkových podstat trestného činu podvodu. Částka 5 000 Kč zde představuje hranici oddělující trestný čin podvodu a odpovídající přestupek podvodu dle § 50 odst. 1 písm. a) zákona o přestupcích.⁷¹ „*Při kvalifikaci skutku je třeba vycházet z kritérií, která spoluurčují společenskou škodlivost a její míru. Za pomoci těchto hledisek orgán činný v trestním řízení posuzuje, zda a jakou měrou či způsobem byly naplněny znaky skutkové podstaty trestného činu, uvedené v Trestním zákoníku. Budou-li tyto znaky naplněny takovou měrou, jak vyžaduje zákonná skutková podstata trestného činu, bude splněna i podmínka, že trestný čin je společensky škodlivý, podle ustanovení § 12 odstavce 2 trestního zákoníku.*“⁷² Povinné znaky skutkové podstaty trestného činu jsou objekt, objektivní stránka, subjekt, subjektivní stránka a protiprávnost. Tyto znaky se musí vyskytovat u každé skutkové podstaty trestného činu. Pokud by zde nebyly, nejednalo by se o skutkovou podstatu trestného činu. „*Nejde o trestný čin podvodu podle § 209 Trestního zákoníku, jestliže věřitel podvodným způsobem vylákal od dlužníka splnění jeho skutečného dluhu vůči věřiteli a plnil-li dlužník vědomě tento dluh, i když tak učinil v důsledku svého omylu, který věřitel vyvolal nebo jehož využil, anebo v důsledku toho, že věřitel zamlčel dlužníkovi podstatné skutečnosti (např. plnil-li dlužník pod vlivem slibu zprostředkování výhodné koupě, přičemž věřitel od počátku tento slib nehodlal splnit).*“⁷³

Význam chráněného zájmu sleduje význam konkrétního objektu trestného činu, kdy společenskou škodlivost činu pro společnost určuje především výše způsobené škody. Hranici oddělující trestný čin a odpovídající přestupek představuje částka

---

⁷⁰ NOVOTNÝ, F., SOUČEK, J. a kol.. *Trestní právo hmotné*. Plzeň, 2010, s. 90.

⁷¹ ČESKO. Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích. In *Sbírka zákonů, České a Slovenské federativní republiky*. 1990, částka 35, s. 819.

⁷² ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 400.

⁷³ ŠÁMAL, P, a kol.. *Trestní zákoník: komentář*. Praha, 2009-2010, s. 1875.

5 000 Kč. „Konkrétní míra společenské škodlivosti je spoluurčována způsobem provedení činu (tj. jakým způsobem a jakou měrou byly chráněné zájmy postiženy).“⁷⁴

Vedle povinných znaků skutkové podstaty existují ještě znaky nepovinné (např. určité místo nebo čas). Spáchání podvodu za krizové situace, živelné pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život, veřejný pořádek nebo majetek, anebo na území, na němž je prováděna nebo byla provedena evakuace, jsou ty okolnosti, které zvyšují jeho společenskou škodlivost. Tato přitěžující okolnost je zároveň povinným znakem skutkové podstaty trestného činu podvod podle ustanovení § 209 odst. 4 písm. c) Trestního zákoníku⁷⁵.

Na míru společenské škodlivosti má vliv také osoba pachatele tj. fyzická osoba, která svým jednáním naplnila všechny znaky trestného činu, v době jeho spáchání dovršila patnáctý rok věku a byla příčetná. V případě podvodu je v odstavci 2. přímo vyžadováno, aby pachatel byl za stejný čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán a tato okolnost umožňuje použití vyšší trestní sazby⁷⁶. Polehčující okolností při posuzování skutku je např. skutečnost, že pachatel vedl před spácháním činu pořádaný život, dobrovolně nahradil způsobenou škodu aj.

V ustanovení § 209 Trestního zákoníku⁷⁷ není přímo uvedeno zavinění. Zde zákon vyžaduje podle ustanovení § 13 odst. 2 Trestního zákoníku⁷⁸, že k trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.

„(1) Kdo sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na dvě, léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.

---

⁷⁴ NOVOTNÝ, F., SOUČEK, J. a kol.. *Trestní právo hmotné*. Plzeň, 2010, s. 89.

⁷⁵ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 401..

⁷⁶ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 400.

⁷⁷ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 402..

⁷⁸ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 356.

(2) Odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 a byl-li za takový čin v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán.

(3) Odnětím svobody na jeden rok až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 větší škodu.

(4) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 jako člen organizované skupiny,

b) spáchá-li takový čin jako osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného,

c) spáchá-li takový čin za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelní pohromy nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek, nebo

d) způsobí-li takovým činem značnou škodu.

(5) Odnětím svobody na pět, až deset let bude pachatel potrestán,

a) způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 škodu velkého rozsahu, nebo

b) spáchá-li takový čin v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady

(6) Příprava je trestná.⁷⁹

3.2 Základní skutková podstata trestného činu podvodu podle § 209 Trestního zákoníku⁸⁰

Trestný čin podvodu podle § 209 Trestního zákoníku⁸¹ je upraven obecnější úpravou, která pojme i jednání, spadající do zvláštních druhů podvodu. „Trestněprávním vyjádřením materiální stránky trestného činu je jeho skutková podstata, která obsahuje typovou míru společenské škodlivosti tohoto činu vyjádřenou

---

⁷⁹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 400.

⁸⁰ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 354-464.

⁸¹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 400.

znaky charakterizujícími jeho prvky. Skutková podstata – jakožto trestněprávní forma vyjádření trestného činu – je proto označována jako formální stránka trestného činu.⁸² Obligatorními znaky skutkové podstaty trestného činu jsou objekt, objektivní stránka, subjekt (pachatel), subjektivní stránka a protiprávnost. Vedle těchto obligatorních znaků existují ještě znaky fakultativní (např. určité místo nebo čas). „Zákonné skutkové podstaty trestných činů odrážejí reálnou existenci pro společnost natolik škodlivých činů, proti nimž je ji třeba chránit trestními sankcemi. Proto se zákonodárce snaží vybírat podstatné znaky prvků těchto činů (tj. subjektu, objektivní stránky, objektu, subjektivní stránky), aby pomocí těchto znaků vyjádřil dostatečně přiléhavě typovou materiální stránku trestného činu.“⁸³

3.3 Znaky charakterizující objekt trestného činu

„Objektem trestného činu jsou společenské vztahy, zájmy a hodnoty, které jsou chráněné trestním právem.“⁸⁴ Od objektu trestného činu je třeba odlišovat hmotný předmět útoku (je znakem fakultativním a nevyskytuje se u všech skutkových podstat). Předmětem útoku jsou buď lidé, nebo věci, na které pachatel trestného činu bezprostředně útočí a tím zasahuje objekt trestného činu.

Individuálním objektem trestného činu podvodu je zájem společnosti na ochraně všech majetkových hodnot, věcí, pohledávek a jiných práv penězi ocenitelných, které přísluší určitému subjektu, nepatří osobě pachatele, nebo výlučně nenáleží pachateli. Může jím být i majetek, který má pachatel v podílovém spoluvlastnictví, případně majetek, jenž je součástí společného jmění manželů. „Ustanovením o trestném činu podvodu je chráněn cizí majetek jako celek, čímž nemá být řečeno, že každým trestným činem bude majetek poškozeného dotčen ve svém celku, ba naopak, zpravidla bude dotčena jen jeho část, nějaká konkrétní věc či pohledávka nebo právo.“⁸⁵ Hmotným předmětem trestného činu podvodu může být pouze věc. „Z hlediska skutkové podstaty trestného činu podvodu podle § 209 Trestního zákoníku není vyloučeno, aby osoba, kterou pachatel uvedl v omyl, byla odlišná od osoby, k jejíž škodě pachatel sebe nebo

---

⁸² NOVOTNÝ, F., SOUČEK, J. a kol.. *Trestní právo hmotné*. Plzeň, 2010, s. 98.

⁸³ KRATOCHVÍL, V. a kol.. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část*. Praha, 2009, s. 170.

⁸⁴ NOVOTNÝ, F., SOUČEK, J. a kol.. *Trestní právo hmotné*, Plzeň, 2010, s. 123.

⁸⁵ ŠÁMAL, P. a kol.. *Trestní zákoník: komentář*. Praha, 2009-2010, s. 1852.

jiného obohatil. Jinými slovy, na podvodu nemusí být zainteresováni jen pachatel a osoba poškozená, která je současně i osobou jednající v omylu.“⁸⁶ Ve srovnání s pojistným, úvěrovým nebo dotačním podvodem (zvláštní druhy podvodu), zahrnuje trestný čin podvodu nejširší oblast chráněného zájmu. U zvláštních druhů podvodu jsou chráněny majetkové vztahy v dané speciální oblasti.

3.4 Znaky charakterizující objektivní stránku trestného činu

„Objektivní stránka bývá v nauce označována jako vnější stránka trestného činu.“⁸⁷ Je charakterizována způsobem spáchání trestného činu a jeho následky. Obligatorními znaky objektivní stránky jsou jednání, následky a příčinný vztah mezi tímto jednáním a jeho následkem. Fakultativními znaky mohou být místo a čas jednání, účinek, hmotný předmět útoku apod. „Objektivní stránkou trestného činu podvodu je obohacení sebe, nebo jiné osoby uvedením někoho v omyl, využitím něčího omylu, nebo zamlčení podstatných skutečností. Předpokládá se omyl lstí nebo nepravdivou informaci aktivně jednajícího pachatele, který svým jednáním vyvolá dojem skutečnosti, která se neshoduje s realitou.“⁸⁸

Jednání - „uvede někoho v omyl, využije něčího omylu nebo zamlčí podstatné skutečnosti“⁸⁹ lstí, nepravdivou informaci, záměrně zamlčenou podstatnou informací, s jejíž znalostí, jestliže by byla známá, by se poškozený rozhodl jinak nebo za podstatně více výhodných podmínek. Záleží na konkrétních okolnostech každého jednotlivého jednání. Na takové, které nemají na výsledek jednání žádný vliv, není třeba reagovat trestním právem.

Následek - druhým obligatorním znakem objektivní stránky skutkové podstaty trestného činu - „způsobí tak na cizím majetku škodu“⁹⁰. Jedná se o následek poruchový. Závažnost následku u majetkových trestných činů se posuzuje podle výše způsobené škody. Způsobená škoda na cizím majetku v případě základní skutkové podstaty musí

---

⁸⁶ ČESKO. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.1.2004, sp. 11 Tdo 902/2003. In *Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek*. Uveřejněno pod. č. 1/2004

⁸⁷ NOVOTNÝ, F., SOUČEK, J. a kol.. *Trestní právo hmotné*, Plzeň, 2010, s. 127.

⁸⁸ ČÍRTKOVÁ, L., FIALKA, M., HÝSEK, A., JELEŇ, E., KLOUBEK, M., RACKOVÁ, E. *Podvody, zpronevěry, machinace*. Praha, 2005, s. 20.

⁸⁹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 400.

⁹⁰ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 400.

být nikoliv nepatrná a k trestnosti činu je třeba, aby došlo ke zmenšení majetku podvedené osoby. Dále je nutné přihlídnout k případnému stáří poškozené nebo odcizené věci, resp. k její případnému poškození nebo opotřebení, které snižuje její hodnotu. Částka 5 000 Kč zde představuje hranici oddělující trestný čin podvodu a odpovídající přestupek podvodu dle § 50 odst. 1 písm. a) zákona o přestupcích⁹¹. Obohacení nemusí být shodné se škodou, která poškozenému vznikla.

Příčinný vztah - posledním obligatorním znakem objektivní stránky skutkové podstaty trestného činu. Spojuje omyl nebo neznalost podstatných skutečností u podvedené osoby nebo způsobenou škodu u poškozeného na straně jedné a obohacení pachatele nebo jiné osoby na straně druhé „*sebe nebo jiného obohatí tím, že uvede někoho v omyl, využije něčího omylu, nebo zamlčí podstatné skutečnosti*“⁹². Pachatel může být trestně odpovědný pouze v případě, kdy svým jednáním následek skutečně způsobil. Pokud tento příčinný vztah chybí, nemůže nastat trestní odpovědnost.

Fakultativní znaky objektivní stránky trestného činu jsou doba trestného činu, místo trestného činu, prostředky použité k trestnému činu, způsob spáchání trestného činu, hmotný předmět útoku, účinek.

U trestného činu podvodu podle § 209 Trestního zákoníku⁹³ je fakultativním znakem rozhodujícím o naplnění nebo nenaplnění odpovídající skutkové podstaty trestného činu hmotný předmět útoku. „*Hmotným předmětem útoku jsou osoby nebo věci, na které pachatel trestným činem útočí.*“⁹⁴

Hmotný předmět útoku trestného činu podvodu je cizí majetek, přičemž cizím majetkem je majetek, který nepatří zcela nebo z části pachateli.

„*Ustanovením o trestném činu podvodu je chráněn cizí majetek jako celek, čímž nemá být řečeno, že každým trestným činem bude majetek poškozeného dotčen ve svém celku, ba naopak, zpravidla bude dotčena jen jeho část, nějaká konkrétní věc či pohledávka nebo právo.*“⁹⁵ O podvod se jedná tehdy, pokud vyvolání nebo využití omylu nebo

---

⁹¹ ČESKO. Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích. In *Sbírka zákonů, České a Slovenské federativní republiky*. 1990, částka 35, s. 819.

⁹² ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 400.

⁹³ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 400.

⁹⁴ NOVOTNÝ, F., SOUČEK, J. a kol.. *Trestní právo hmotné*. Plzeň, 2010, s. 138.

⁹⁵ ŠÁMAL, P, a kol.. *Trestní zákoník: komentář*. Praha, 2009-2010, s. 1852.

zamlčení podstatných skutečností je zde prostředkem k obohacení pachatele nebo jiné osoby.

„Omyl je rozpor mezi představou a skutečností, a to skutečností jak minulou, tak i současnou nebo budoucí. O omyl může jít i tehdy, když podváděná osoba nemá o rozhodné okolnosti vůbec žádnou představu.

Uvedení v omyl je jednání, kterým pachatel předstírá okolnosti, které nejsou v souladu se skutečným stavem věci. Uvedení v omyl může být spácháno konáním, opomenutím nebo konkludentním jednáním.⁹⁶

„Podstatné skutečnosti zamlčí ten pachatel, který neuvede při svém podvodném jednání jakékoli skutečnosti, které jsou rozhodující nebo zásadní (tj. podstatné) pro rozhodnutí poškozeného popř. jiné podváděné osoby, tedy takové skutečnosti, které by vedly, pokud by byly druhé straně známy, k tomu, že k vydání věci, popř. jinému plnění ze strany poškozeného, popř. jiné podváděné osoby, by nedošlo, anebo by sice došlo, ale za podstatně méně výhodnějších podmínek pro tu stranu, která tyto skutečnosti zamlčela nebo v jejíž prospěch byly zamlčeny. Důležité je zamlčení podstatných skutečností pachatelem, a proto zde není třeba prokazovat, že druhá strana jednala, v omylu, tedy že uvedené podstatné skutečnosti jí nebyly známé, resp. že pokud by je znala, nejednala by tím způsobem, kterým v posuzovaném případě jednala.“⁹⁷

3.5 Znaky charakterizující subjekt trestného činu

„Subjektem trestného činu se rozumí fyzická osoba, která svým jednáním naplnila všechny znaky jeho skutkové podstaty ve všech jeho zákonných formách.“⁹⁸

V době spáchání trestného činu měla požadovaný věk ve smyslu § 25 Trestního zákoníku⁹⁹, byla přičetná podle § 26 Trestního zákoníku¹⁰⁰, případně zmenšeně přičetná ve smyslu § 27 Trestního zákoníku¹⁰¹, tj. fyzická osoba, která svým jednáním naplnila

---

⁹⁶ JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní zákon a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 25. vydání. Praha: Linde. 2007, str. 310.

⁹⁷ ŠÁMAL, P. a kol.: *Trestní zákoník: komentář*. Praha, 2009-2010, s. 1852

⁹⁸ KRATOCHVÍL, V. a kol.: *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné*. Praha, 2009, s. 189.

⁹⁹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 358.

¹⁰⁰ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 358.

¹⁰¹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 358.

všechny znaky trestného činu, v době jeho spáchání dovršila patnáctý rok věku a byla příčetná.

Z uvedeného tedy vyplývá, že subjektem trestného činu podvod je subjekt obecný, pachatelem může být kdokoli, neboť skutková podstata podvodu nevyžaduje, aby pachatel měl zvláštní vlastnost, způsobilost nebo postavení. To vše za předpokladu, že v době spáchání takového činu dovršila patnáctý rok věku a byla příčetná. Pachatelem trestného činu podvodu je tedy fyzická osoba, která jiného uvedla v omyl, využila omylu jiné osoby nebo zamlčela podstatné skutečnosti, čímž někomu způsobila majetkovou újmu a zároveň sebe nebo jiného obohatila. Kolektivní odpovědnost ani odpovědnost za cizí vinu se neuplatňuje.

Skutkového děje trestného činu podvodu se mohou účastnit až čtyři osoby s různým právním postavením: pachatel, osoba jednající v omylu (z neznalosti), poškozený a osoba, která získala neodůvodněný majetkový prospěch. Mimo pachatele může u ostatních osob jít také o osobu právnickou.¹⁰²

3.6 Znaky charakterizující subjektivní stránku trestného činu

Jediným obligatorním znakem subjektivní stránky trestného činu je zavinění. „*Subjektivní stránka trestného činu je charakterizována zaviněním, které je obligatorním znakem. Do fakultativních znaků subjektivní stránky trestného činu se řadí pohnutka, cíl, záměr a účel.*“¹⁰³ . Pro spáchání trestného činu je zavinění požadováno vždy, objektivní odpovědnost je vyloučena.

U trestného činu podvodu se z hlediska subjektivní stránky jedná o úmyslný trestný čin. „*Klíčovým je nepochybné prokázání úmyslu pachatele při naplnění skutkové podstaty trestného činu podvodu podle § 209 Trestního zákoníku. Ústavní soud si je vědom toho, že dokazování v tomto směru bývá začasťe náročné, nicméně při zákonné konstrukci trestného činu podvodu nelze než trvat také na nepochybném prokázání právě i subjektivní stránky trestného činu. Jinak řečeno, je nezbytné trvat na*

---

¹⁰² ŠÁMAL, P., PÚRY, F., SOTOLÁŘ, A., ŠTENGLOVÁ, I. *Podnikání a ekonomická kriminalita v České republice*. Praha, 2001, s. 438.

¹⁰³ NOVOTNÝ, F., SOUČEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné*. Plzeň, 2010, s. 144.

důsledném uplatňování odpovědnosti za zavinění, když tato zásada je jednou ze stěžejních zásad, na kterých je vůbec vystavena definice trestného činu (§ 13 odst. 2 Trestního zákoníku, podle něhož „ K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti“). K naplnění trestní odpovědnosti za následek totiž nestačí jej pouze způsobit, ale je nutno jej také zavinit. “¹⁰⁴

Skutková podstata trestného činu podvodu vyžaduje, aby pachatel měl podvodný úmysl již v době, kdy začne naplňovat objektivní stránku tohoto trestného činu, tedy v okamžiku svého konání směřujícím k požadovanému výsledku. „Skutečnost, že dlužník nesplnil svůj závazek k vrácení věci určené podle druhu, zejména peněz ve sjednané lhůtě, ač tak mohl učinit, ještě nedokazuje, že uvedl věřitele v omyl, aby se ke škodě jeho majetku obohatil ve smyslu § 209 odst. 1 Trestního zákoníku. K naplnění zákonných znaků subjektivní stránky trestného činu podvodu podle citovaného ustanovení se v tomto případě vyžaduje, aby bylo prokázáno, že pachatel již v době půjčky jednal v úmyslu vypůjčené věci buď vůbec nevrátit, nebo nevrátit je ve smluvené době, nebo jednal alespoň s vědomím, že tyto věci nebude moci vrátit a že tím uvádí věřitele v omyl, aby se ke škodě jeho majetku obohatil.“¹⁰⁵

Zavinění je konstruováno na složce vědění a vůle. Rozlišuje se zavinění úmyslné, přímý a nepřímý úmysl nebo nedbalostní, vědomá a nevědomá nedbalost. O přímý úmysl jde tehdy, jestliže pachatel chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem (§ 15 písm. a)¹⁰⁶. U úmyslu nepřímého postačí, že pachatel věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn (§ 15 písm. b)¹⁰⁷. V případě vědomé nedbalosti pachatel věděl, že může způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, ale bez přiměřených důvodů spoléhal, že takové porušení nebo ohrožení nezpůsobí (§ 16 písm. a)¹⁰⁸. U nevědomé nedbalosti pachatel nevěděl, že svým jednáním může takové porušení nebo

---

¹⁰⁴ ČESKO. Nález Ústavního soudu ze dne 2.5.2002 pod sp. zn. III. ÚS 575/01. In *Sbírky usnesení a nálezů Ústavního soudu*. Uveřejněno pod. č. N 58/26 SbNU 117.

¹⁰⁵ ŠÁMAL, P, a kol.. *Trestní zákoník: komentář*. Praha, 2009-2010, s. 1852.

¹⁰⁶ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 356.

¹⁰⁷ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 356.

¹⁰⁸ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 356.

ohrožení způsobit, ač o tom vzhledem k okolnostem a ke svým osobním poměrům vědět měl a mohl (§ 16 písm. b)¹⁰⁹.

Fakultativní znaky subjektivní stránky trestného činu jsou pohnutka, cíl, záměr. V ustanovení § 209 Trestního zákoníku¹¹⁰ je přímo uvedena pohnutka „*v úmyslu obohatit sebe nebo jiného*“¹¹¹. „*K naplnění subjektivní stránky trestného činu podvodu podle § 209 odst. 1 Trestního zákoníku v případě uzavírání tzv. leasingových smluv nestačí zjištění, že pachatel již v době uzavírání této smlouvy uvedl nepravdivé údaje o svých příjmech, ale především musí být prokázáno, že již v této době věděl, že s ohledem na své finanční poměry nebude moci dostát ani základním podmínkám vyplývajícím ze smlouvy, a byl s tím srozuměn, takže smlouva vlastně byla uzavřena jen jako prostředek k vylákání předmětu leasingu, kterým uváděl pronajímatele v omyl. Čin je v takém případě dokonán převzetím předmětu leasingu pachatelem, jenž se tímto způsobem obohatí na úkor leasingové společnosti.*“¹¹².

---

¹⁰⁹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 356.

¹¹⁰ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 400.

¹¹¹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 400.

¹¹² ČESKO. Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 9. 2001, sp. zn. 3 Tz 194/2001., In *Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek*. Uveřejněné pod č. 47/2002.

3.7 Rozbor skutkových podstat trestného činu podvodu podle § 209 Trestního zákoníku¹¹³

V prvním až čtvrtém odstavci a odstavci šestém se jedná o skutkovou podstatu popisnou. V případě odstavce pátého písmena a) se jedná také o skutkovou podstatu popisnou, ale v případě odstavce 5 písmena b) se jedná o skutkovou podstatu odkazující. Z hlediska společenské škodlivosti, tzv. typové závažnosti, se v odstavci prvním jedná o základní skutkovou podstatu. Ostatní odstavce druhý až šestý jsou kvalifikované skutkové podstaty, které podmiňují použití vyšší trestní sazby.

3.8 Rozbor kvalifikovaných skutkových podstat trestného činu podvodu podle § 209 odst. 2 až 6 Trestního zákoníku¹¹⁴

K odstavci 2:

Okolnost podmiňující použití vyšší trestní sazby za spáchání trestného činu podvodu podle § 209 odst. 1 Trestního zákoníku¹¹⁵ v případě, že jeho pachatel byl v posledních třech letech za takový čin odsouzen nebo potrestán. „*Pojmem byl za takový čin odsouzen se rozumí speciální recidiva pachatele. Odsouzením za takový čin se rozumí odsouzení za trestný čin podvodu podle § 209 odst. 1 Trestního zákoníku, pokud odsuzující rozsudek nabyl právní moci. Není třeba, aby došlo k výkonu trestu, byť i jen z části. Ohledně odsouzení, které zakládá zpětnost, se nesmí v době rozhodování, a to i v případě rozhodování před odvolacím soudem, na pachatele hledět, jako by odsouzen nebyl.*“¹¹⁶ „*Potrestáním se rozumí předchozí trestní postih pro trestný čin podvodu, kdy pachatel byl nejen odsouzen, ale i vykonal alespoň zčásti uložený trest, pokud výkon trestu, nebo samotná právní moc rozsudku, kterým byl trest uložen, nemá za následek to, že se na pachatele hledí, jako by odsouzen nebyl (viz. Zahlazení odsouzení podle § 105 a 106 Trestního zákoníku).*“¹¹⁷

---

¹¹³ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 354-464.

¹¹⁴ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 400-401.

¹¹⁵ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 400.

¹¹⁶ ŠÁMAL, P, a kol.. *Trestní zákoník: komentář*. Praha, 2009-2010, s. 1862.

¹¹⁷ ŠÁMAL, P, a kol.. *Trestní zákoník: komentář*. Praha, 2009-2010, s. 1862.

K odstavci 3:

Zde je zanesen přísnější trestní postih pro pachatele trestného činu podvodu podle § 209 Trestního zákoníku¹¹⁸, který svým jednáním způsobí škodu vyšší a to nejméně 50 000 Kč, z výkladového pravidla pro určení hranic výše škody podle § 138 odst. 1 Trestního zákoníku¹¹⁹, vznikne-li škoda v příčinné souvislosti s podvodným jednáním pachatele. „Škodou způsobenou trestným činem podvodu podle § 209 Trestního zákoníku spáchaného uzavřením tzv. leasingové smlouvy, kdy záměrem pachatele bylo neplnit vůbec podmínky smlouvy, je cena, za kterou se obvykle prodávají věci, jež se v konkrétním případě staly předmětem podvodného vylákání (§ 137 Trestního zákoníku), nikoli cena, kterou by postupně musel pachatel zaplatiti, kdyby dodržel podmínky smlouvy. Pokud podmínkou uzavření smlouvy bylo zaplacení určité částky při odebrání věcí a pachatel ji zaplatil, je způsobená škoda o tuto částku menší.“¹²⁰

K odstavci 4:

Pro případ, že se trestného činu podvodu dopustí pachatel jako člen organizované skupiny, právní norma hrozí sankcí odnětí svobody až na 8 let a pro případ škody vyšší než 5 milionů Kč hrozí sankcí odnětí svobody až na 10 let.

„V případě kvalifikované skutkové podstaty čtvrtého odstavce, je zaveden přísnější trestní postih a to především zvýšením trestní sazby pro pachatele, který se dopustí trestného činu podvodu podle § 209 odst. 1 Trestního zákoníku jako člen organizované skupiny (§ 24 odst. 1 Trestního zákoníku) nebo osoba, která má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy poškozeného, který se dopustí trestného činu podvodu za stavu ohrožení státu nebo za válečného stavu, za živelné pohromy, nebo jiné události vážně ohrožující život nebo zdraví lidí, veřejný pořádek nebo majetek nebo, který svým jednáním způsobí značnou škodu, ve výši nejméně 500 000 Kč, z výkladového pravidla pro určení hranic výše škody podle § 138 odst. 1 Trestního zákoníku.“¹²¹

---

¹¹⁸ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 400.

¹¹⁹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 383.

¹²⁰ ČESKO. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10.8.2005, sp. 7 Tdo 929/2005, In *Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek*. Uveřejněno pod č. 27/1996.

¹²¹ ŠÁMAL, P, a kol.. *Trestní zákoník: komentář*. Praha, 2009-2010, s. 1862.

K odstavci 5:

„V případě kvalifikované skutkové podstaty pátého odstavce, je zaveden přísnější trestní postih a to především zvýšením trestní sazby pro pachatele, který se dopustí trestného činu podvodu podle § 209 odst. 1 Trestního zákoníku, který svým jednáním uvedeným v odst. 1 způsobí škodu velkého rozsahu. Škodou velkého rozsahu je škoda ve výši nejméně 5.000.000 Kč, což vyplývá z výkladového pravidla v § 138 odst. 1 Trestního zákoníku pro určení hranic výše škody nebo v úmyslu umožnit nebo usnadnit spáchání trestného činu vlastizrady (§309), teroristického útoku (§ 311) nebo teroru (§ 312).“¹²²

K odstavci 6:

„Příprava není obecnou formou trestné činnosti, a proto musí trestní zákoník ve zvláštní části její trestnost u příslušného trestného činu stanovit, jako to činí u tohoto zvláště závažného zločinu, jímž je podvod s ohledem na stanovenou trestní sazbu jen v § 209 odst. 5 Trestního zákoníku. V § 20 odst. 1 Trestního zákoníku je totiž stanoveno, že jednání, které záleží v úmyslném vytváření podmínek pro spáchání zvláště závažného zločinu (§14 odst. 3 Trestního zákoníku), zejména v jeho organizování, opatřování nebo přizpůsobování prostředků nebo nástrojů k jeho spáchání, ve spolčení, srocení, návodu nebo pomoci k takovému zločinu, je přípravou, pokud nedošlo k pokusu ani k dokonání zvláště závažného zločinu, jen tehdy, jestliže to trestní zákoník u příslušného trestného činu výslovně stanoví (§ 20 Trestního zákoníku). S ohledem na to, že u podvodu je to v odst. 6 výslovně uvedeno, příprava je u tohoto zvláště závažného zločinu trestná, ovšem jen tehdy, pokud směřuje k některé zvláště přitěžující okolnosti uvedené v odstavci 5. Příprava je tu trestná podle stejné trestní sazby jako u toho zvláště závažného zločinu, ke kterému směřovala (§ 20 odst. 2 Trestního zákoníku).“¹²³

Postupem času, s ohledem na vývoj hospodářství, vznikla potřeba určité spektrum podvodné trestné činnosti specializovat.

„Na základě stále rostoucího množství případů podvodného jednání v oblasti ekonomické kriminality v České republice byla novelou trestního zákona v roce 1997

---

¹²² ŠÁMAL, P, a kol.. *Trestní zákoník: komentář*. Praha, 2009-2010, s. 1862.

¹²³ ŠÁMAL, P, a kol.. *Trestní zákoník: komentář*. Praha, 2009-2010, s. 1864.

základní skutková podstata trestného činu podvodu doplněna o dvě samostatná speciální ustanovení trestných činů, a to „pojistný podvod“ a „úvěrový podvod.“¹²⁴

Jedná se o zvláštní skutkové podstaty, které jsou ve vztahu ke skutkové podstatě trestného činu podvodu speciální právní úpravou.

3.9 Prevence

Uplatňování represivních nástrojů proti podvodům ve společnosti nikdy nemůže být dostatečné, obrovskou roli zde hraje prevence, která by měla být vždy na prvním místě.

Aktivní roli mohou sehrát zejména veřejné sdělovací prostředky. Při zveřejňování informací má být podán výstižný popis podvodného jednání, případně popis pachatele. Současně má být zveřejněna výzva pro občany, kteří byli obdobným způsobem podvedeni, aby učinili oznámení. Kriminalistická prevence trestných činů podvodů je zaměřena zejména do oblasti osvěty a výchovy občanů. Spočívá zejména v upozorňování na nebezpečí podvodných jednání a v seznamování široké veřejnosti s nejrozšířenějšími druhy podvodů v té které době. *„Odstranit podmínky a příčiny podvodných jednání je nemožné bez odstranění negativních jevů v myšlení lidí. Jedná se jak o pachatele, tak o poškozené, neboť právě u trestných činů podvodu velice často aktivní roli sehrává sám poškozený.“¹²⁵*

Informování veřejnosti v problematice podvodů může být velmi účinnou a mocnou zbraní. *„Podstatným předpokladem fungování prevence kriminality je učinit z ní jeden z pozitivně vnímaných a prioritních zájmů společnosti. Tím se zároveň otevře možnost pro případné zapojení co nejširšího okruhu občanů do nejrůznějších preventivních aktivit v rámci celé společenské struktury. Jde tedy především o to, aby v názorech a postojích občanů představovala prevence kriminality žádoucí a atraktivní veřejnou aktivitu, která má dostatečně konkrétní obsah, a kterou mohou sami svým jednáním významně pozitivně ovlivňovat a podporovat. K tomuto cíli mají*

---

¹²⁴ ČÍRTKOVÁ, L., FIALKA, M., HÝSEK, A., JELEŇ, E., KLOUBEK, M., RACKOVÁ, E.. *Podvody, zpronevěry, machinace*. Praha, 2005, s. 38.

¹²⁵ STRAUS, J. a kol.. *Kriminalistická metodika*. Plzeň, 2008. s. 42.

*nejpříhodnější podmínky (a tedy lze říci nejbližše) menší společenství, fungující na méně formálních vztazích a na principech tolerance, podpory a solidarity; v podmínkách ČR jimi mohou být především obce, případně kraje.*¹²⁶

---

¹²⁶ VEČERKA, K. a kol.. *Občané o kriminalitě a prevenci*. Praha, 2007, str. 5.

4 Metodika výzkumného šetření

Výzkumná část obsahuje výsledky šetření, jehož cílem bylo zjistit zkušenosti od osob v produktivním věku s trestným činem podvodu a jejich postoj k prevenci k tomuto protiprávnímu jednání.

Cíle výzkumného šetření

Pro výzkumné šetření byly zvoleny 2 cíle:

Cíl č. 1: Zjistit, jaké množství respondentů nebo rodinných příslušníků z řad osob v produktivním věku se stalo obětí trestného činu podvodu.

Cíl č. 2: Zjistit preventivní opatření, která respondenti z řad osob v produktivním věku dodržují a nejčastěji upozorňovaná rizika.

Hypotézy výzkumného šetření

Pro výzkumné šetření byly stanoveny 2 hypotézy:

Hypotéza č. 1: Obětí podvodu se nestane nikdo, kdo správně reaguje na všechny „výhodné“ nabídky – např. nepřiměřeně výhodná cena zboží.

Hypotéza č. 2: Úspěch podvodného jednání závisí na schopnosti pachatele navazovat kontakty a schopnosti improvizovat.

Výzkumného šetření se zúčastnilo celkem 100 respondentů – 100 osob v produktivním věku. Snahou bylo zapojit přibližně stejný počet žen i mužů, které byly omezeny rozhraním 20 až 65 let. Průzkum byl realizován v průběhu 10. měsíce roku 2014 převážně v Kladně a jeho okolí.

Dotazník

Ke splnění vytyčených cílů byla zvolena metoda dotazníkového anonymního šetření. Pro tento účel byla vytvořena jedna verze dotazníku, koncipovaná s ohledem na přísnou anonymitu dotazovaných respondentů (viz Příloha č. 3). Dotazník byl sestaven na základě předem stanovených cílů. V úvodu jsou respondenti seznámeni s účelem, kvůli kterému dotazník vyplňují, a dále pak s pokyny, jak dotazník správně vyplnit. Dotazník obsahuje celkem dvanáct otázek. Poslední dvě otázky zjišťují věk a pohlaví. Zbytek otázek se zabývá zkušenostmi osob v produktivním věku s trestným činem podvodu a preventivními opatřeními, které dodržují a způsob prevence, které uplatňují na rodinné příslušníky.

Jedná se o otázky uzavřené s možností výběru jedné z nabízených odpovědí. *Pouze u variant (otázka č. 2, č. 3, č. 7 a č. 8) jsou respondenti požádáni o doplnění své odpovědi.*

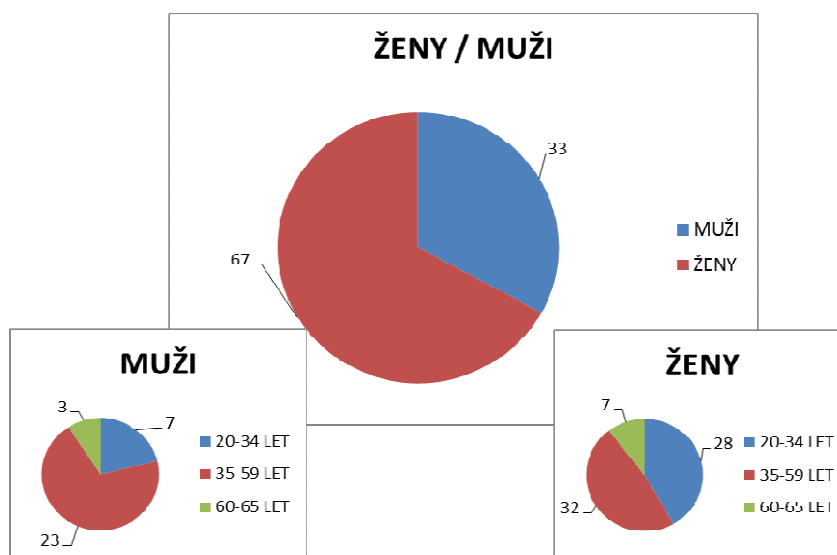
5 Interpretace výsledků výzkumného šetření

5.1 Vyhodnocení dotazníku

POHLAVÍ RESPONDENTŮ

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 67 žen a 33 mužů, což znázorňuje Obrázek č. 1. Nerovnoměrný počet zastoupení jednotlivých pohlaví je způsoben hlavně větší ochotou žen vyplnit dotazník. Muži tuto žádost často odmítli.

Obrázek č. 1 Pohlaví a věk respondentů

Zdroj: vlastní, 2015

VĚK RESPONDENTŮ

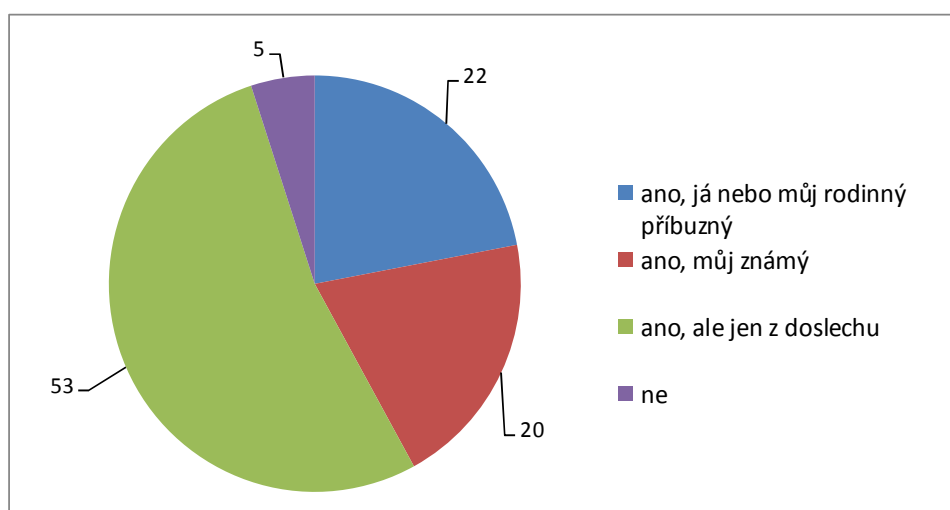
Z Obrázku č. 1 je patrné, že z celkového počtu 100 respondentů bylo u žen i u mužů nejvíce zastoupeno věkové rozmezí 35 – 59 let, a to v počtu 32 žen a 23 mužů. Věková skupina 20 – 34 let byla reprezentována 28 ženami a 7 muži. Kategorie 60 – 65 let 7 ženami a 3 muži.

DOTAZNÍKOVÉ OTÁZKY

Otázka č. 1: Znáte ve svém okolí někoho, kdo byl podveden?

Obrázek č. 2 přináší přehled o zkušenostech osob v produktivním věku, které znají ve svém okolí obětí trestného činu podvodu. U 22 případů se stal obětí přímo respondent nebo rodinný příbuzný dotazovaných, u 73 jejich známý. Nejčastější odpovědí bylo (v počtu 53), že se o podobné situaci dozvěděli pouze z doslechu. Žádný případ podvedeného neznalo 5 osob.

Obrázek č. 2 Podíl respondentů podle vztahu k pojmu podvod

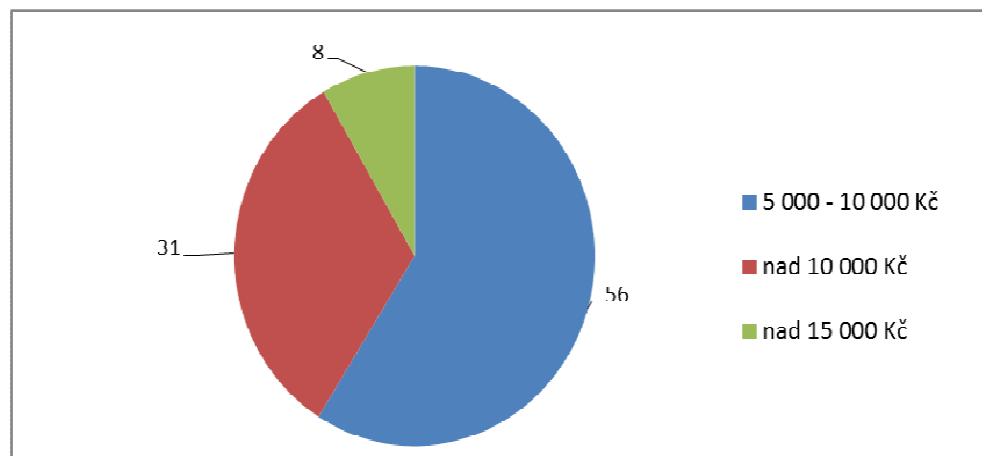
Zdroj: vlastní, 2015

Otázka č. 2: Jaká nastala finanční škoda?

Z Obrázku č. 3 lze vyčíst, že nejčastěji byla způsobená finanční škoda v rozmezí 5 - 10 tisíc korun, a to v 61 případech. Škodu nad 10 tisíc korun uvedlo 31 respondentů a 8 poškozených uvedlo škodu nad 15 tisíc korun.

Někteří dotazovaní respondenti využili možnosti napsat konkrétní částku a upřesnili tak svoje odpovědi. Dvě nejvyšší konkrétní finanční sumy, které byly uvedeny v důsledku podvodu, jsou 26 000 a 85 000 korun.

Obrázek č. 3 Podíl způsobené škody

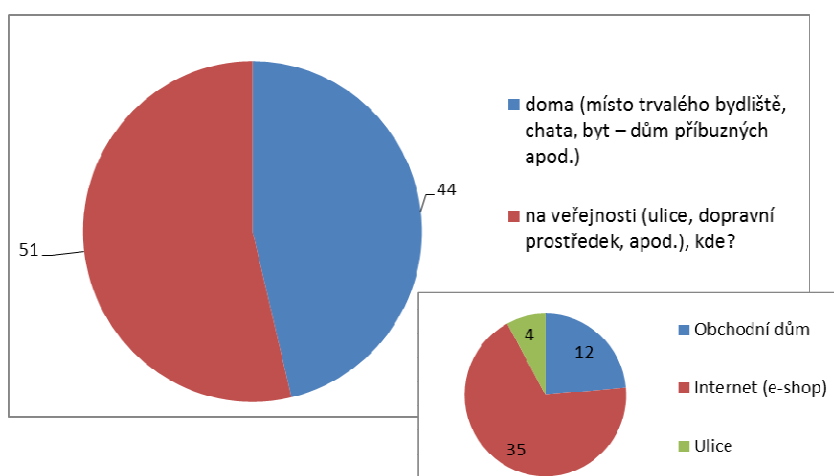

Zdroj: vlastní, 2015

Otázka č. 3: Kde k trestnému činu podvodu došlo?

Obrázek č. 4 zobrazuje lokalizaci spáchaného trestného činu. V 46 případech se jednalo o domov (místo trvalého bydliště, chata, byt – dům příbuzných), ve zbylých 54 případech o spáchání trestného činu na veřejnosti (ulice, dopravní prostředek, apod.). Tito respondenti byli dále požádáni o upřesnění konkrétního místa, protože pojem na veřejnosti je velice obecně obsírný. Menší graf zobrazuje již kompletní odpovědi. 38 respondentů (tj. 38 %) bylo podvedeno prostřednictvím internetu – nejčastěji uváděný byl e-shop. Ve zbylých případech podvedených 16 respondentů uvedlo ulici nebo obchodní dům.

Obrázek č. 4 Četnost výskytu trestného činu podvodu v místě trvalého bydliště

Zdroj: vlastní, 2015

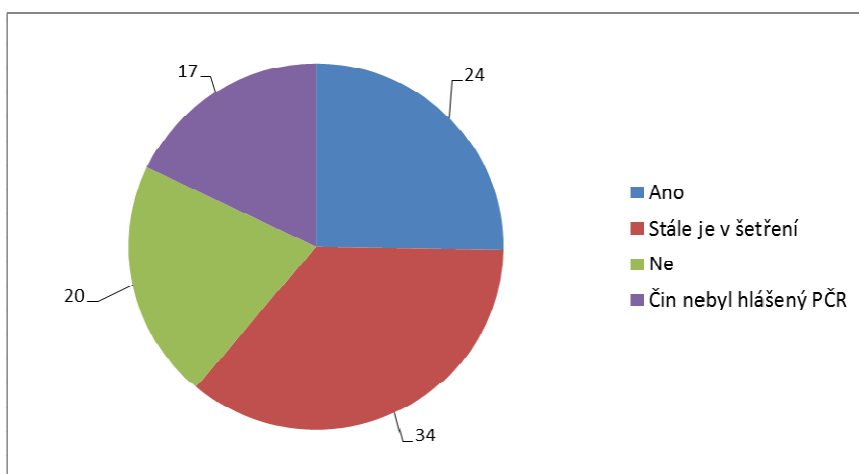

Otázka č. 4: Byl tento trestný čin potrestán?

Z Obrázku č. 5 lze vyčíst, že 24 z 95 případů trestného činu podvodu byli pachatelé potrestáni, 34 případů je stále v šetření a zbytek (37 případů) potrestáno nebylo.

Někteří respondenti ke své odpovědi doplnili poznámku, že trestný čin nehlásili (17 případů).

Obrázek č. 5 Podíl objasněností

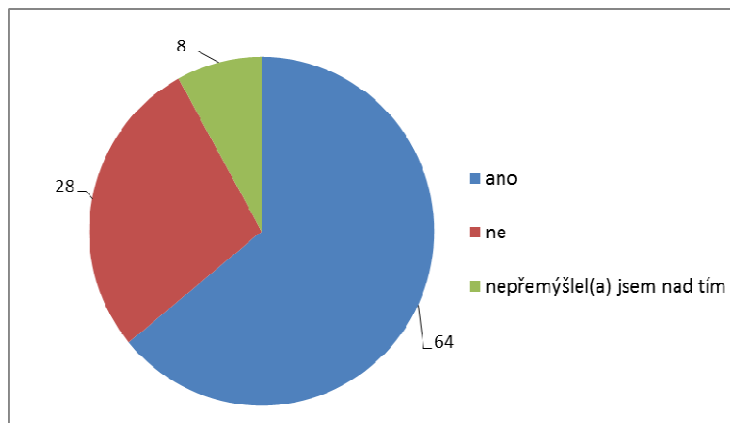
Zdroj: vlastní, 2015

Otázka č. 5: Bojíte se, že byste se mohl (a) stát (znovu) obětí podvodu?

Na otázku č. 5 odpovědělo všech 100 respondentů. Z těchto 64 dotazovaných odpovědí uznalo obavy, že by se mohli stát obětí trestného činu podvodu, 28 si tuto možnost nepřipouští a 8 dotazovaných o možnosti tohoto nebezpečí vůbec nepřemýšlelo (viz Obrázek č. 6).

Výsledky jsou velmi vyrovnané u podvedených a respondentů, kteří se obětí podobného trestného činu nestali. Neobjevila se zde žádná souvislost mezi předchozí zkušeností a současnou obavou.

Obrázek č. 6 Podíl respondentů podle vztahu z obav stát se obětí podvodu

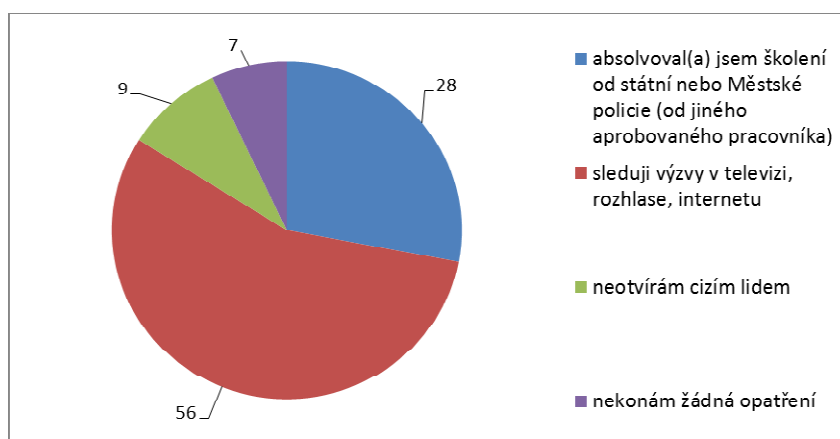

Zdroj: vlastní, 2015

Otázka č. 6: Co děláte pro svoji ochranu?

V této odpovědi respondenti uváděli opatření, která nejčastěji dodržují pro svoji ochranu. Nejpočetněji se v odpovědích opakovala odpověď sledování televize (56). Pravidlo neotvírat cizím lidem zvolilo 9 respondentů. Školení od státní nebo Městské policie či jiného aprobovaného pracovníka absolvovalo 28 respondentů a 7 respondentů se přiznalo, že žádná opatření pro zajištění své bezpečnosti nedělají (viz Obrázek č. 7).

Obrázek č. 7 Podíl preventivních opatření

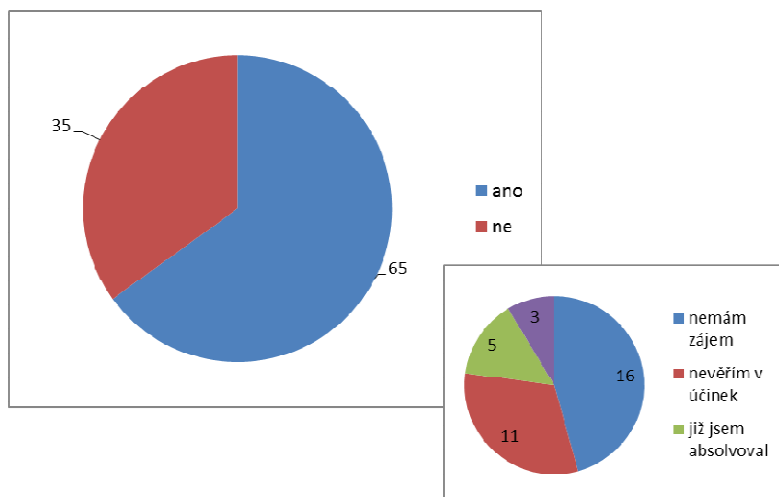
Zdroj: vlastní, 2015

Otázka č. 7: Byl (a) byste ochoten (ochotna) zúčastnit se přednášky o prevenci kriminality?

Z Obrázku č. 8 vyplývá, že 65 % dotazovaných by bylo ochotno se zúčastnit přednášky o prevenci kriminality, 35 % ne.

Menší obrázek upřesňuje důvody těch, kteří by se účastnit preventivní přednášky nechtěli. Nezájem o podobné akce má 16 dotazovaných. Pochybnost o tom, že by měly přednášky nějaký kladný účinek, vyjádřilo 11 dotazovaných. 5 dotazovaných již podobnou přednášku absolvovalo a považují tuto zkušenost za dostačující. Neúčast na přednášce z důvodu nedostatku volného času uvedli 3 respondenti.

Obrázek č. 8 Podíl respondentů aktivně se zapojit do prevence

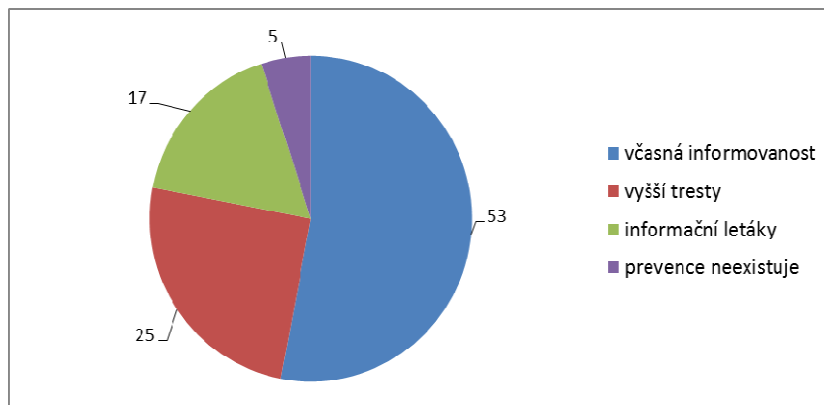

Zdroj: vlastní, 2015

Otázka č. 8: Jaká preventivní opatření byste navrhol (a)?

Zde mohli respondenti uvést preventivní opatření, aby se zlepšila situace v prevenci dané problematiky. Z Obrázku č. 9 vyplývá, že nejčastěji zvoleným řešením je včasná informovanost ve formě spotů v televizi a ostatních médiích. Tuto odpověď zvolilo 53 osob. Zavést vyšší tresty pro pachatele trestných činů zvolilo 25 dotazovaných. Rozesílat informační letáky zvolilo 17 dotazovaných a 5 respondentů odpovědělo, že žádná prevence neexistuje.

Obrázek č. 9 Podíl navrhovaných preventivních opatření

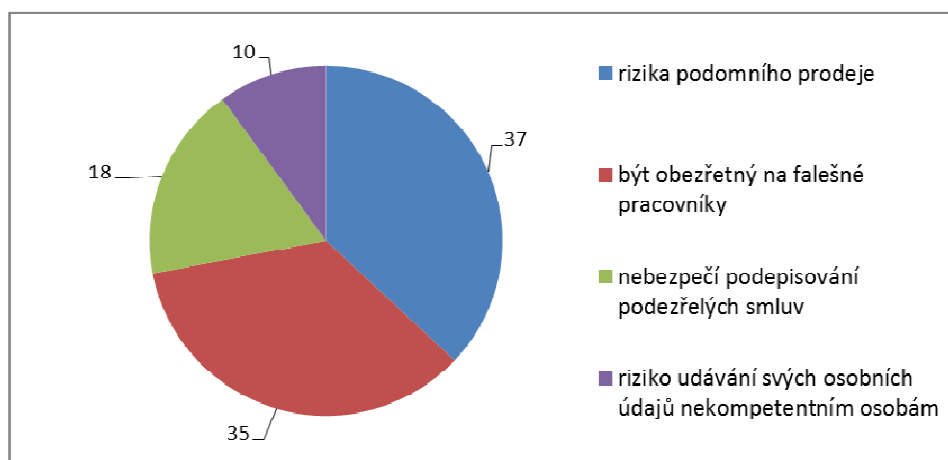

Zdroj: vlastní, 2015

Otázka č. 9: Jaká znáte rizika, na které se pravidelně upozorňuje?

Podle odpovědí respondentů se nejvíce upozorňuje na rizika podomního prodeje – ve 37 případech. Dále se zmiňuje nutnost být obezřetný na falešné pracovníky, kteří se pod klamavou záminkou chtějí dostat do bytu – v 35 případech. Na riziko nebezpečí, které je při podepisování podezřelých smluv – v 18 případech a na riziko, které je při udávání svých osobních údajů nekompetentním osobám – v 10 případech.

Obrázek č. 10 Aktuální rizika vnímaná respondenty

Zdroj: vlastní, 2015

Otázka č. 10: Reagujete na „výhodnou“ nabídku při koupi nového zboží?

Podle odpovědí respondentů 87 odpovědí bylo kladných a 13 odpovědí bylo záporných.

5.2 Interpretace cílů

Cíl č. 1: Zjistit, jaké množství respondentů nebo rodinných příslušníků z řad osob v produktivním věku se stalo obětí trestného činu podvodu.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že ve 22 případech z dotazovaných respondentů „obětí“ trestného činu podvodu se stal přímo respondent on sám nebo přímý rodinný příbuzný. Zdánlivě to je malé množství, ale v souvislosti s vývojem technického pokroku a zvyšování potřeby nákupu nového zboží a jiných faktorů, se jedná o počet stále vysoký. Především proto, že vznikají stále nové, dokonalejší a sofistikovanější formy této trestné činnosti.

Cíl č. 2: Zjistit preventivní opatření, která respondenti z řad osob v produktivním věku dodržují, jaký mají přístup k prevenci a nejčastěji upozorňovaná rizika.

Teoretické znalosti o prevenci kriminality v této problematice má téměř každý. Stále je však značné procento lidí přesvědčeno, že jich se to netýká a nic jim nehrozí. Většina z dotazovaných alespoň minimum preventivních opatření dodržuje a mají o prevenci zájem. Více jak polovina kladných odpovědí by se mohla zdát uspokojivá a povědomí o preventivních vzdělávacích programech by se tak mohlo zvýšit. Nicméně někteří respondenti do dotazníku dopisovali poznámku, že by se rádi zúčastnili pouze v případě, že by se přednáška pořádala pouze v jejich okolí.

Typické příklady tohoto trestného činu jsou neustále připomínány v televizi nebo v novinách. Upozorňují na to, že preventivních opatření nebude nikdy dost. Ta nejzákladnější pravidla jsou být obezřetný na falešné pracovníky a nesvěřovat své osobní údaje nekompetentním osobám.

5.3 Interpretace hypotéz

Hypotéza č. 1: Obětí podvodu se nestane nikdo, kdo správně reaguje na všechny „výhodné“ nabídky – např. nepřiměřeně výhodná cena zboží.

K této hypotéze se vztahuje otázka č. 10. Podle odpovědí v počtu 87 kladných lze konstatovat, že je stále příliš mnoho důvěřivých jedinců, kteří podvodné jednání usnadňují.

Hypotéza č. 1 se potvrdila.

Hypotéza č. 2: Úspěch podvodného jednání závisí na schopnosti pachatele navazovat kontakty a schopnosti improvizovat.

K této hypotéze se vztahuje otázka č. 3. Lokalizací spáchaného trestného činu podvodu bylo zjištěno, že v 46 případech se jednalo o domov (místo trvalého bydliště, chata, byt – dům příbuzných), ve zbylých 54 případech o spáchání trestného činu na veřejnosti (ulice, dopravní prostředek, apod.) a 38 respondentů (tj. 38 %) bylo podvedeno prostřednictvím internetu – nejčastěji byl uváděn e-shop. Ve zbylých případech podvedených 16 respondentů uvedlo ulici nebo obchodní dům.

Pro jedince, kteří využívají svou schopnost vystupovat a jednat tak, aby získali lidskou důvěru, je typické, že se umějí přizpůsobovat společenské, politické a ekonomické situaci. Podvody jsou spojeny jednak se životním stylem, s vývojem a náladou ve společnosti tak i změnou politického režimu.

Hypotéza č. 2 se potvrdila.

Závěr

Snaha obohatit se na úkor jiných se vyskytuje v každé společnosti napříč historickým i společenským spektrem. Faktem zůstává, že v každé společnosti se najde dostatek důvěřivých a naivních jedinců, kteří podvodné jednání usnadňují. Postoj společnosti je k podvodníkům do jisté míry tolerantní, protože si lidé pod pojmem trestný čin častěji představují ty případy, kdy jde o život. Bohužel si neuvědomují, že u trestného činu podvodu nejsou na první pohled vidět oběti. Ovšem obětí může být fakticky každý slušný člověk, který nepodvádí.

Dopady podvodného jednání představují většinou nejen materiální, ale i morální újmu. Projevit se může jako přímý dopad ve formě ztráty finanční hotovosti nebo majetku, tak i jako nepřímý dopad, kterým může být ohrožení reputace a dobrého jména.

„Mnohdy si ani neuvědomujeme, co všechno je v právní praxi posuzováno jako trestný čin podvodu. Jedná se například i o případ, kdy zaměstnanec ke škodě zaměstnavatele uskutečňuje soukromé telefonické hovory, jimiž v součtu způsobí majetkovou újmu vyšší než 5.000 Kč a předstírá přitom, že se jednalo o hovory uskutečněné v zájmu zaměstnavatele. Obdobně to platí i v případech neoprávněného využití jiných placených služeb, například počítačového času na internetu, televizního kabelového signálu a podobně.“¹²⁷

Boj s podvody představuje složitý proces, protože představitost a vynalézavost pachatelů je neomezená a pachatelům této trestné činnosti se daří stále znovu nalézat nové způsoby páchání této trestné činnosti, které jsou spojeny jednak se životním stylem, s vývojem a náladou ve společnosti, tak i změnou politického režimu.

Základem podvodných jednání jsou především nezákonné manipulace a jiná nežádoucí činnost využívající nepravdivé, upravené, neúplné či jinak zkreslené

---

¹²⁷ ČÍRTKOVÁ, L., FIALKA, M., HÝSEK, A., JELEŇ, E., KLOUBEK, M., RACKOVÁ, E.. *Podvody, zpronevěry, machinace*, Praha, 2005, s. 38.

informace vedoucí k neoprávněnému obohacení osoby, která tuto činnost provádí.¹²⁸ V mnoha případech orgánům činným v trestním řízení činí problémy prokázat, že pachatel jednal právě v úmyslu obohatit sebe nebo jiného.

Novelizací trestního zákona v roce 1997 byla základní skutková podstata rozšířena o jednání pachatele, který se dopustí trestného činu podvodu i tehdy, jestliže zamlčí podstatné skutečnosti. Tím jsou protiprávní jednání pachatele zcela vystižena a současná právní úprava trestného činu podvod podle ustanovení § 209 Trestního zákoníku¹²⁹, je postačující.

O prevenci kriminality v této problematice má teoretické znalosti téměř každý. Stále je však značné procento lidí, kteří se domnívají, že jich se to netýká a nic jim nehrozí. *„Podstatným předpokladem fungování prevence kriminality je učinit z ní jeden z pozitivně vnímaných a prioritních zájmů společnosti. Tím se zároveň otevře možnost pro případné zapojení co nejširšího okruhu občanů do nejrůznějších preventivních aktivit v rámci celé společenské struktury. Jde tedy především o to, aby v názorech a postojích občanů představovala prevence kriminality žádoucí a atraktivní veřejnou aktivitu, která má dostatečně konkrétní obsah, a kterou mohou sami svým jednáním významně pozitivně ovlivňovat a podporovat. K tomuto cíli mají nejprůhodnější podmínky (a tedy lze říci nejbližší) menší společenství, fungující na méně formálních vztazích a na principech tolerance, podpory a solidarity; v podmínkách ČR jimi mohou být především obce, případně kraje“*.¹³⁰

Provedeným dotazníkovým šetřením lze konstatovat, že pravděpodobnost stát se obětí trestného činu podvodu se výrazně snižuje u toho, kdo správně reaguje na všechny „výhodné“ nabídky a úspěšnost podvodného jednání závisí na schopnosti pachatele navazovat kontakty a schopnosti sofistikovaně improvizovat.

---

¹²⁸ ČÍRTKOVÁ, L., FIALKA, M., HÝSEK, A., JELEŇ, E., KLOUBEK, M., RACKOVÁ, E.. *Podvody, zpronevěry, machinace*. Praha, 2005, s. 17.

¹²⁹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 400.

¹³⁰ VEČERKA, K. a kol.. *Občané o kriminalitě a prevenci*. Praha, 2007, str. 5.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

- [1]. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Podvody, zpronevěry, machinace: (možnosti prevence, odhalování a ochrany před podvodným jednáním)*. Vyd. 1. Praha: Armex, 2005, 247 s. ISBN 8086795128.
- [2]. ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. Vyd. 4., V nakl. Portál 2., rozš. Praha: Portál, 2004, 256 s. ISBN 80-7178-931-3.
- [3]. KRATOCHVÍL, Vladimír. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: obecná část*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2009, xxxvii, 797 s. Právnícké učebnice (C.H. Beck). ISBN 9788074000423.
- [4]. MALÝ, Karel. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. 2. upr. vyd. Praha: Linde, 1999, 572 s. ISBN 8072011677.
- [5]. MLEZIVA, Emil. *Encyklopedie lži, podvádění a klamání s příklady a obrana proti nim*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2000, 238 s. ISBN 8070213914.
- [6]. NAZARE-AGA, Isabelle. *Nenechte sebou manipulovat*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999, 261 s. ISBN 8071782564.
- [7]. NOVOTNÝ, František. *Praktikum trestního práva hmotného*. 2. upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 194 s. ISBN 9788073802523.
- [8]. NOVOTNÝ, František a Josef SOUČEK. *Trestní právo hmotné*. 3. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 393 s. ISBN 9788073802912.
- [9]. PÁNA, Lubomír a Miroslav SOMR. *Metodologie a metody výzkumu*. 1. vyd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2007, 164 s. ISBN 9788086708522.
- [10]. SOLNAŘ, Vladimír, Jaroslav FENYK a Dagmar CÍSAŘOVÁ. *Systém českého trestního práva: základy trestní odpovědnosti*. Vyd. 1., (jako Základy trestní odpovědnosti vyd. 2.). Praha: Orac, 2003, 455 s. ISBN 8086199746.

- [11]. SOUČEK, Eduard. *Základy statistiky*. Vyd. 1. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2000, 139 s. ISBN 80-7194-279-0.
- [12]. SVATOŠ, Roman. *Prevence kriminality*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2014, 132 s. ISBN 978-80-87472-76-7.
- [13]. STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 315 s. ISBN 9788073801243.
- [14]. ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2010, 2 sv. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-109-3.
- [15]. ŠÁMAL, Pavel. *Podnikání a ekonomická kriminalita v České republice*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2001, 776 s. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 8071794937.
- [16]. VEČERKA, Kazimír. *Občané o kriminalitě a prevenci: závěrečná zpráva z výzkumu veřejného mínění*. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2007, 112 s. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 9788073380571.
- [17]. VOJÁČEK, Ladislav, Karel SCHELLE a Vilém KNOLL. *České právní dějiny*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, 694 s. ISBN 978-80-7380-257-8.

Internetové zdroje

- [18]. KLOUBEK, Martin. Bílý Kruh Bezpečí [online]. c2007 [cit. 2014-12-28]. Podvod.
Dostupné z WWW: <http://www.bkb.cz/redaction.php?action=showRedaction&id_categoryNode=288>
- [19]. Policie ČR [online]. 2014 [cit. 2014-10-22]. Statistické přehledy kriminality.
Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-327216.aspx>>.

Legislativní dokumenty

- [1]. RAKOUSKO-UHERSKO. Zákon č. 117/1852 říšského zákoníku. Trestní zákon o zločinech, přečinech a přestupcích. Uveřejněno v č. 117/1852 říšského

- zákoníku, účinnost od 1.9.1852. Dostupné z WWW: < <http://spcp.prf.cuni.cz/lex/tz-1852.html> >.
- [2]. ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 2/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého. In *Sbírka zákonů, Národního výboru československého* ze dne 28. října 1918 o zřízení samostatného státu československého. 1918 Dostupné z WWW: < <http://ftp.aspi.cz/opispdf/1919.html> >.
- [3]. ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 86 ze dne 18. července 1950 trestní zákon. In *Sbírka zákonů, Československá republika*. 1950, částka 39, s. 218 – 263. Dostupné z WWW: < <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=86&r=1950>>.
- [4]. ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 38 ze dne 28.dubna 1961 o místních lidových soudech. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1961, částka 19, s. 105-112. Dostupné z WWW: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=38&r=1961.html> >.
- [5]. ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 140 ze dne 29. listopadu 1961 trestní zákon. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1961, částka 65, s. 465 – 512. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=1961&cz=140>>.
- [6]. ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 150 ze dne 23.prosince 1969 o přečinech. In *Sbírka zákonů, Československá socialistická republika*. 1969, částka 46, s. 485-487. Dostupné z WWW: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=150&r=1969.html> >.
- [7]. ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 175 ze dne 18. května 1990, kterým se mění a doplňuje trestní zákon. In *Sbírka zákonů, Česká a Slovenská federativní republika*. 1990, částka 31, s. 706-724. Dostupné z WWW: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=175&r=1990.html> >.
- [8]. ČESKO. Zákon č. 200 ze dne 18. Května 1990 o přestupcích. In *Sbírka zákonů, České a Slovenské federativní republiky*. 1990, částka 35, s. 819-826. Dostupné z WWW: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=200&r=1990.html> >.
- [9]. ČESKOSLOVENSKO. Zákon č. 557 ze dne 30. Prosince 1991, kterým se mění a doplňuje trestní zákon. In *Sbírka zákonů, Česká a Slovenská federativní republika*. 1991, částka 105, s. 2745-2751. Dostupné z WWW: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=557&r=1991.html> >.

- [10]. ČESKO. Zákon č. 290 ze dne 1. prosince 1993, kterým se mění a doplňuje trestní zákon a zákon České národní rady č. 200/1990 Sb., o přestupcích. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1993, částka 73, s. 1547-1555. Dostupné z WWW: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=290&r=1993.html> >.
- [11]. ČESKO. Zákon č. 253 ze dne 13. Října 1997, kterým se mění a doplňuje trestní zákon č. 140/1961Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších zákonů. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 1997, částka 85, s. 4831-4835. Dostupné z WWW: <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=253&r=1997.html> >.
- [12]. ČESKO. Zákon č. 40 ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník. In *Sbírka zákonů, Česká republika*. 2009, částka 11, s. 353 – 464. Dostupné z WWW: < <http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?r=2009&cz=40>>.

Seznam obrázků

Obrázek č. 1	Pohlaví a věk respondentů	46
Obrázek č. 2	Podíl respondentů podle vztahu k pojmu podvod	47
Obrázek č. 3	Podíl způsobené škody.....	48
Obrázek č. 4	Četnost výskytu trestného činu podvodu v místě trvalého bydliště	48
Obrázek č. 5	Podíl objasněnosti	49
Obrázek č. 6	Podíl respondentů podle vztahu z obav stát se obětí podvodu.....	50
Obrázek č. 7	Podíl preventivních opatření	50
Obrázek č. 8	Podíl respondentů aktivně se zapojit do prevence	51
Obrázek č. 9	Podíl navrhovaných preventivních opatření	52
Obrázek č. 10	Aktuální rizika vnímaná respondenty	52

Seznam příloh

Příloha č. 1	Hranice výše škody, prospěchu, náklady k odstranění poškození životního prostředí a hodnoty věci a jiné majetkové hodnoty.....	63
Příloha č. 2	Anonymní dotazník	64

Přílohy

Příloha č. 1 Hranice výše škody, prospěchu, náklady k odstranění poškození životního prostředí a hodnoty věci a jiné majetkové hodnoty.

(1) Škodou nikoli nepatrnou se rozumí škoda dosahující částky nejméně 5 000 Kč, škodou nikoli malou se rozumí škoda dosahující částky nejméně 25 000 Kč, větší škodou se rozumí škoda dosahující částky nejméně 50 000 Kč, značnou škodou se rozumí škoda dosahující částky nejméně 500 000 Kč a škodou velkého rozsahu se rozumí škoda dosahující nejméně částky 5 000 000 Kč.

(2) Částek uvedených v odstavci 1 se užije obdobně pro určení výše prospěchu, nákladů k odstranění následků poškození životního prostředí, hodnoty věci a jiné majetkové hodnoty.

Příloha č. 2 Anonymní dotazník

Zkušenosti osob v produktivním věku s trestným činem podvodu, postoj k prevenci k tomuto protiprávnímu jednání.

Vážená paní, vážený pane,

jmenuji se René Hora a jsem studentem Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích kombinovaného bakalářského studia obor Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě studijního programu Bezpečnostně právní činnost. Téma mé bakalářské práce zní Trestný čin „Podvod“. Obracím se na Vás se žádostí o spolupráci – vyplnění tohoto dotazníku. Dotazník je určen osobám od 20 do 65 let a je anonymní. Informace, které získám z Vašich odpovědí, budou použity pouze ke zpracování bakalářské práce.

Pokyny pro vyplnění dotazníku:

U otázek zaškrtněte, prosím, jednu (pokud není uvedeno jinak) nejvhodnější odpověď, případně ji doplňte.

Děkuji za Vaši ochotu a čas, který věnujete vyplnění dotazníku.

René Hora, DiS.

Otázka č. 1: Znáte ve svém okolí někoho, kdo byl podveden?

- a) ano, já nebo můj rodinný příbuzný
- b) ano, můj známý
- c) ano, ale jen z doslechu
- d) ne

Otázka č. 2: Jaká nastala finanční škoda?

- a) 5 000 - 10 000 Kč
- b) nad 10 000 Kč
- c) nad 15 000 Kč

můžete uvést konkrétní částku:

.....

Otázka č. 3: Kde k trestnému činu podvodu došlo?

- a) doma (místo trvalého bydliště, chata, byt – dům příbuzných apod.)
- b) na veřejnosti (ulice, dopravní prostředek, apod.), kde? .....

Otázka č. 4: Byl tento trestný čin potrestán?

- a) Ano
- b) Stále je v šetření
- c) Ne
- d) Čin nebyl hlášený PČR

Otázka č. 5: Bojíte se, že byste se mohl (a) stát (znovu) obětí podvodu?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nepřemýšlel (a) jsem nad tím

Otázka č. 6: Co děláte pro svoji ochranu?

- a) Absolvoval (a) jsem školení od státní nebo Městské policie (od jiného aprobovaného pracovníka)
- b) sleduji výzvy v televizi, rozhlase, internetu
- c) neotvírám cizím lidem
- d) nekonám žádná opatření

Otázka č. 7: Byl (a) byste ochoten (ochotna) zúčastnit se přednášky o prevenci kriminality?

- a) Ano
- b) Ne, proč?

.....

Otázka č. 8: Jaká preventivní opatření byste navrhoval (a)?

.....
.....
.....
.....

Otázka č. 9: Jaká znáte rizika, na které se pravidelně upozorňuje?

- a) rizika podomního prodeje
- b) být obezřetný na falešné pracovníky
- c) nebezpečí podepisování podezřelých smluv
- d) riziko udávání svých osobních údajů nekompetentním osobám

Otázka č. 10: Reagujete na „výhodnou“ nabídku při koupi nového zboží?

- a) Ano
- b) Ne

Věk: .....

Pohlaví: .....